

Plan realizacji materiału języka polskiego w klasie III LO (plan wynikowy dwustopniowy)

Plan jest rozpisany dla 5 godzin tygodniowo języka polskiego dla zakresu podstawowego i 6 godzin – dla zakresu rozszerzonego (tak jak określa to program *Przeszłość to dziś*). Ze względu na to, iż zajęcia w klasach maturalnych szkół ponadgimnazjalnych kończą się w połowie kwietnia, po odliczeniu dni wolnych od nauki, przerw świątecznych itp. pozostaje około 26 tygodni efektywnej nauki. Daje to w sumie:

- kształcenie w zakresie podstawowym (5 godz. tygodniowo) – ok. 130 godz.
- kształcenie w zakresie rozszerzonym (6 godz. tygodniowo) – ok. 155 godz.

Możliwe jest, oczywiście, zrealizowanie materiału w krótszym czasie (odpowiednio – 4 i 5 godzin tygodniowo), należy wówczas zmniejszyć liczbę godzin przeznaczonych na poszczególne zagadnienia i zrezygnować z niektórych ćwiczeń (np. z samodzielnych prezentacji uczniowskich).

Ponieważ czas nauki w klasie maturalnej jest bardzo ograniczony, syntezy i inne formy przygotowania do matury (np. ustne prezentacje zagadnień) zostały wkomponowane w jednostki tematyczne związane z omawianiem lektur – niniejszy plan raczej nie przewiduje na nie odrębnych godzin. W planie nie zostały także ujęte jako odrębne godziny lekcyjne tzw. syntezy materiału w ujęciu historycznoliterackim, natomiast zasygnalizowano liczne możliwości problemowego powtarzania i omawiania materiału z klas programowo niższych – tam, gdzie zagadnienia i lektury klasy trzeciej ewokują takie okazje.

Literą **F** oznaczone zostały tematy bądź treści realizowane fakultatywnie (w zależności od potrzeb i możliwości uczniów oraz indywidualnej decyzji nauczyciela). Aby wygospodarować na nie czas, nauczyciel musi dysponować większą liczbą godzin lub zrezygnować z innych treści wskazanych w planie. Dodatkowe godziny dla klas realizujących program w zakresie rozszerzonym zostały oznaczone gwiazdką.

W ostatniej kolumnie zaznaczono wprowadzenie elementów ścieżek edukacyjnych: MED – edukacja czytelnicza i medialna, EK – edukacja ekologiczna, E – edukacja europejska, F – edukacja filozoficzna, ZDR – edukacja prozdrowotna, REG – edukacja regionalna – dziedzictwo kulturowe w regionie (tę ostatnią ścieżkę zaznaczono przy tematach, które umożliwiają wprowadzenie problematyki „małych ojczyzn”, a tym samym treści związanych z własnym regionem ucznia, w planie realizacji materiału, oczywiście, nieskonkretyzowanych).

Także w ostatniej rubryce zasygnalizowano możliwość włączenia kontekstów muzycznych.

Uwaga: Od podanej wyżej liczby godzin należy odjąć co najmniej po 10 godzin na prace klasowe (z omówieniem). W ten sposób pozostaje:

- ✓ dla klas realizujących program w zakresie podstawowym – 120 godzin
- ✓ dla klas realizujących program w zakresie rozszerzonym – 145 godzin

i takie liczby godzin – odpowiednio – zostały przewidziane w niniejszym planie.

Tematyka i problematyka lekcji	Liczba godzin	Lektury i inne teksty kultury; (teksty podstawowe i konteksty)	Wymagania z zakresu kształcenia literacko-kulturowego i kształcenia językowego		Ścieżki edukacyjne
			Wymagania na poziom podstawowy Uczeń:	Wymagania dodatkowe na poziom ponadpodstawowy Uczeń:	

1. Na progu XX wieku. Energia nowoczesności					
Futuryzm i inne ważne kierunki artystyczne	2	F.T. Marinetti, <i>Manifest futuryzmu</i> (fragm.) proponowane konteksty: malarstwo: H. Stażewski, <i>Kompozycja</i> P. Picasso, <i>Panny z Awinionu</i> P. Citroën, <i>Fotomontaż</i> M. Duchamp, <i>Fontanna</i> R. Magritte, <i>Trudne skrzyżowanie</i> W. Kandinsky, <i>Żółte, czerwone, niebieskie</i> muzyka: utwór jazzowy	<ul style="list-style-type: none"> – wskazuje główne źródła zmian świadomości społecznej i artystycznej po I wojnie światowej (np. zmiany polityczne, rozwój techniki, nowe idee społeczne) – czyta manifest Marinettiego ze zrozumieniem jego prowokacyjności; dostrzega postawę buntu – w manifeście Marinettiego wskazuje charakterystyczne cechy futuryzmu jako kierunku sztuki początków XX w. („męska energia, siła, witalizm...”) – wymienia główne tendencje i hasła związane z nowymi kierunkami w sztuce (np. aktywizm, zmiana, bunt, szybkość, rozwój cywilizacyjny, masowość, zwrot ku przyszłości, odejście od naśladowczego opisu rzeczywistości – antymimetyzm, deformacja, karykatura i groteska...), krótko je komentuje, odnosi do przykładów dzieł sztuki – opisuje (komentuje) przykłady dzieł sztuki awangardowej, wskazując ich charakterystyczne cechy – opisuje obraz P. Picassa <i>Panny z Awinionu</i>, dostrzegając w nim artystyczną prowokację – ogólnie wyjaśnia terminy: <i>awangarda</i>, 	<ul style="list-style-type: none"> – wskazuje filozoficzne podstawy nowego charakteru sztuki (Nietzsche, Bergson, psychoanaliza Freuda) – na podstawie tekstu Marinettiego prezentuje program futurystów – *określa podstawowe wyznaczniki poetyki tekstu Marinettiego, odnajdując w nich cechy futurystyczne – wyjaśnia, czym jest kultura masowa i wskazuje jej podstawowe obszary (np. ogólnodostępne książki, prasa, komedie slapstickowe...) – dostrzega związki między kierunkami awangardowymi w poezji i w innych dziedzinach sztuki (np. interpretuje technikę kolażu, fotomontaż, *wie, czym był nurt ekspresjonistyczny w kinie i w teatrze) – interpretuje obraz P. Picassa <i>Panny z Awinionu</i>, określając środki artystyczne typowe dla malarstwa – *krótko określa wpływ psychoanalizy na literaturę – *komentuje chronologiczne granice modernizmu i postmodernizmu 	F
			MED		
			MED		

			<p><i>modernizm</i> i *określa, jakie zachodzą między nimi relacje</p> <ul style="list-style-type: none"> –*określa postawę twórczą reprezentowaną przez artystę awangardowego – wymienia i krótko charakteryzuje kierunki artystyczne początków XX w.: <i>futuryzm, ekspresjonizm, surrealizm, dadaizm, kubizm, abstrakcjonizm</i> 	<ul style="list-style-type: none"> – krótko przedstawia początki filmu jako nowej dziedziny sztuki, wskazuje najważniejszych twórców, wymienia niektóre tytuły, główne terminy itp. (np. Chaplin, Eisenstein, film ekspresjonistyczny, filmowy surrealizm Buñuela, plany filmowe, montaż filmowy) 	
Nadrealizm	1 + *1	G. Apollinaire, <i>Male auto</i>	<ul style="list-style-type: none"> – czyta wiersz Apollinaire’a ze zrozumieniem zawartej w nim nowej wizji świata – podejmuje próbę samodzielnej analizy i interpretacji wiersza: m.in.: <ul style="list-style-type: none"> • rozpoznaje monolog liryczny • opisuje charakter przestrzeni wykreowanej w wierszu • wskazuje obrazy poetyckie • dostrzega i *interpretuje elementy symboliczne, *opisuje nadawcę i odbiorcę – na podstawie utworu Apollinaire’a wyjaśnia, czym jest kaligram – *wyjaśnia, na czym polega nowatorstwo formalne poezji Apollinaire’a – dostrzega obecne w wierszach aluzje do czasu wojny i elementy autobiograficzne 	<ul style="list-style-type: none"> – interpretuje samodzielnie czytany wiersz, – wskazuje i komentuje charakterystyczne cechy języka poetyckiego Apollinaire’a, – odnosi czytane wiersze do poznanych dzieł sztuki – *wskazuje związki poezji Apollinaire’a z twórczością XIX-wiecznych symbolistów francuskich – *przypomina i zbiera wiadomości o symbolizmie w sztuce i symbolu jako środku artystycznym (synteza) – określa, jak „działa” poezja nowoczesna (metaforyczność, gra skojarzeń, wieloznaczne obrazy poetyckie...) i jak należy ją odczytywać 	
2. Poezja Polski niepodległej: klasycyzm i nowoczesność					
Grupy poetyckie w dwudziestoleciu	2 +*1	K. Wierzyński, <i>Lewa kieszeń</i> J. Tuwim, <i>Chrystus miasta, Do krytyków</i>	<ul style="list-style-type: none"> – interpretuje czytane utwory: wskazuje codzienność i sprawy „zwyczajne” jako tematy poetyckie, nowego bohatera (szary człowiek i tłum), fascynację techniką i przestrzenią wielkomięską, witalność, dynamizm, odrzucenie tradycji i pochwałę 	<ul style="list-style-type: none"> – w czytanych wierszach wskazuje różnorodne środki stylistyczne i określa ich funkcje (*zauważa w nich wykładniki nowatorstwa i awangardowości utworów) – *na podstawie czytanych utworów 	

	<p>M. Pawlikowska-Jasnorzewska, <i>Kurze łapki, Stara kobieta, *Płyty Carusa</i> (fragm.)</p> <p>B. Jasiński, <i>But w butonierce</i></p> <p>J. Przyboś, <i>Na kolach, Wieczór</i></p> <p>T. Peiper, <i>Miasto. Masa. Maszyna.</i> (fragm.)</p> <p>proponowane konteksty: muzyka: B. Bartók, <i>Allegro Barbaro</i>, E. Caruso, <i>Mamma Mia, Che Vo' Sape</i> E. Demarczyk, „Pocałunki” sł. M. Pawlikowska-Jasnorzewska, muz. Z. Konieczny</p>	<p>cywilizacji, zachwyt wobec nowych dziedzin sztuki i nowych mediów (np. kino, gramofon) itp.</p> <ul style="list-style-type: none"> – opisuje postawy podmiotów lirycznych czytanych utworów – *określa funkcje nawiązania ewangelicznego w wierszu Tuwima – opisuje poetykę czytanych utworów, wskazuje nowatorstwo formalne (np. język potoczny w wierszach skamandrytów, „spiętrzoną” metaforę i elipsę w wierszach Przybosia, odejście od rygorów wersyfikacyjno-składniowych); charakteryzuje warstwę brzmieniową (rytm) wierszy itp. – interpretuje wiersze Pawlikowskiej-Jasnorzewskiej jako „liryczny pamiętnik” poetki – w czytanych utworach wskazuje indywidualne, specyficzne dla poszczególnych twórców dwudziestolecia cechy i tematy, np. fascynacje słowem i jego brzmieniem (m.in. poszukiwania poetyckie Tuwima w zakresie języka, motyw miłości, śmierci oraz kobiecość w poezji Pawlikowskiej-Jasnorzewskiej, nowe wymiary przestrzeni miejskiej w wierszach Peipera i Przybosia) – wyjaśnia krótko, jaką rolę w życiu literackim dwudziestolecia odgrywała kawiarnia literacka – na podstawie czytanych wierszy i wiadomości z podręcznika, *a także samodzielnie znalezionych informacji z różnych źródeł – prezentuje Skamandra i Awangardę 	<p>dostrzega przemiany postaw twórczych poetów, np. Tuwima (od „barbarzyńcy w mieście” do poety „słowiarza”), Przybosia (od fascynacji miastem do zainteresowania pejzażem wiejskim)</p> <ul style="list-style-type: none"> – *wyjaśnia, dlaczego Tuwima określa się mianem „poety-słowiarza” – *przedstawia różne koncepcje poety (artyści) i poezji obecne w programach i utworach dwudziestolecia (np. „barbarzyńca”, „kabaretowy prześmiewca”, „przechodzień”, „poszukiwacz słowa”, „eksperymentator w laboratorium sztuki”) – wymienia i krótko opisuje postacie poetów z kręgu Skamandra, a także *futurystów – Jasińskiego – i *Awangardy Krakowskiej – Przybosia, wymienia ich znane utwory, podaje najważniejsze wiadomości biograficzne, charakterystyczne, indywidualne cechy twórczości 	
--	--	---	--	--

			Krakowską jako grupy poetyckie		
Klasycyzm i harmonia	2	L. Staff, <i>Wysokie drzewa, Harmonia, Bonaccia</i> J. Tuwim, <i>Sitowie, Zmęczenie</i>	<ul style="list-style-type: none"> – analizuje i interpretuje czytane wiersze – określa ich nastrój i wskazuje tworzące go środki poetyckie – analizuje budowę wersyfikacyjno-składniową utworów, słownictwo, środki stylistyczne, wskazuje ich związek z klasycznym wzorcem poezji – określa, w jaki sposób w wierszach Staffa zostało przedstawione przeżycie piękna – wskazuje funkcjonowanie motywu harmonii w wierszach Staffa i Tuwima – wskazuje toposy obecne w czytanych wierszach i rozpoznaje ich antyczne źródło – *przedstawia klasycystyczną postawę poetów i koncepcję poezji wyłaniającą się z wierszy – *analizuje warstwę dźwiękową czytanych wierszy, wiążąc ją z ich klasycystycznym charakterem – *wskazuje przemiany postawy poetyckiej Tuwima 	<ul style="list-style-type: none"> – przedstawia Staffa jako twórcę nurtu klasycznego i klasyka poezji polskiej (przypomina utwory poznane wcześniej, wskazuje trwałe cechy postawy poetyckiej Staffa) – wyjaśnia, na czym polega kontemplacyjny charakter poezji Staffa – tłumaczy termin „topos”, podając przykłady, wyjaśnia, jaką rolę odgrywają toposy w poezji klasyków – *wskazuje trwałość dziedzictwa poezji klasycystycznej: Kochanowskiego (<i>Rzecz Czarnoleska</i>); przywołuje wiersze Norwida (powtórzenie) i Tuwima – *wyjaśnia, jaką rolę odgrywa w wierszu warstwa brzmieniowa i rytmiczność 	F
Przygotowanie do ustnej matury	1	tematy na egzamin ustny z j. polskiego	<ul style="list-style-type: none"> – zna zasady obowiązujące na ustnym egzaminie z języka polskiego oraz wymagania (kryteria oceny) – wie, jak się przygotować do prezentacji i jak zaplanować pracę – zna źródła bibliograficzne, z jakich będzie korzystał – świadomie, w sposób przemyślany dokonuje wyboru tematu z podanej przez nauczyciela listy 		MED
Motyw miasta w literaturze – synteza	1	M. Głowiński, J. Sławiński, <i>Miasto w poezji</i> (fragm.)	<ul style="list-style-type: none"> – czyta ze zrozumieniem fragment eseju – syntezuje wiadomości na temat motywu miasta w literaturze (przypomina sobie 	<ul style="list-style-type: none"> – samodzielnie przygotowuje i przedstawia w klasie przykładową prezentację zagadnienia na temat motywu miasta w 	MED

F		proponowane konteksty: fotografie przedstawiające osiągnięcia urbanistyki, m.in. projekty Le Corbusiera	utwory, określa sposób przedstawienia i funkcje motywu miasta itp.) – wykorzystuje alternatywne sposoby notowania, np. mapę skojarzeń – poszukuje dodatkowych informacji, wskazuje źródła bibliograficzne, dokonuje selekcji i hierarchizacji wiadomości i skojarzeń – sporządza plan prezentacji	literaturze i sztuce – jak na maturę ustną – posługuje się materiałami ilustracyjnymi (wykorzystuje je funkcjonalnie)	
Język potoczny	1		– wymienia style użytkowe języka polskiego i wskazuje ich najważniejsze cechy – charakteryzuje styl potoczny, podając przykłady – wskazuje w tekście (wypowiedzi) formy charakterystyczne dla stylu potocznego i je nazywa – wskazuje wyrazy nacechowane emocjonalnie	– wyjaśnia, na czym polega konkretność i antropocentryczność języka potocznego – wyjaśnia pojęcia: <i>nacechowanie kolokwialne, kolokwializm, potocyzm</i>	
3. Polityka i psychologia. Proza realistyczna w dwudziestoleciu międzywojennym					
Spór o idee	6	S. Żeromski, <i>Przedwiośnie</i> (powieść czytana w całości) proponowane konteksty: Z.J. Adamczyk, [Znaczenie opowieści o szklanych domach w "Przedwiośniu" S. Żeromskiego]	– streszcza i opowiada fragmenty (wybrane wątki) powieści; relacjonuje (opisuje) jej świat przedstawiony – charakteryzuje przestrzeń powieściową ukazującą polską rzeczywistość; *dostrzega jej symboliczny wymiar (np. przygraniczna wieś, do której przyjeżdża Cezary, Nawłóć, Chłodek, dzielnice Warszawy, marsz na Belweder) – opisuje kreację głównego bohatera: przedstawia etapy jego dojrzewania i edukacji, określa przynależność pokoleniową, „rewolucyjny” rodowód, sposób widzenia polskiej rzeczywistości (konfrontacja marzeń z rzeczywistością), wydany przez niego sąd o Polsce itp. – dostrzega i komentuje dialogową konstrukcję	– określa, w jakich warunkach narodziła się polska powieść polityczna dwudziestolecia (np. zagrożenia kraju, bieda, zbyt wolno przeprowadzane reformy, rozczarowanie elitą polityczną, zagubiony etos patrioty-społecznika), wskazuje głównych jej twórców – porównuje Nawłóć i Soplicowo (ew. inne znane sobie obrazy dworu ziemiańskiego) – *analizuje język i styl, jakim pisarz przedstawia opisy polskiej rzeczywistości – wyjaśnia termin „powieść polifoniczna” i odnosi go do III części <i>Przedwiośnia</i> – przedstawia charakterystykę porównawczą Cezarego Baryki i	

			<p>III części utworu (zderzenie równorzędnych racji w polemice Cezarego z Gajowcem i Antonim Lulkim: niepodległe i silne państwo – radykalna poprawa losu warstw najuboższych na drodze rewolucji)</p> <ul style="list-style-type: none"> – *interpretuje otwarte zakończenie losów bohatera – wskazuje dwa typy narracji obecne w powieści (auktorialną i personalną) i określa ich funkcje – wyjaśnia metaforyczny sens tytułu powieści i tytułów jej części – interpretuje <i>Przedwiośnie</i> jako powieść wyrastającą z rozczarowania pierwszymi latami niepodległości (wskazuje i komentuje właściwe fragmenty utworu) – czyta ze zrozumieniem literaturę naukową (fragment rozprawy o <i>Przedwiośniu</i>) 	<p>Tomasza Judyma, *wskazując nawiązania romantyczne w kreacji każdego z bohaterów</p> <ul style="list-style-type: none"> – na podstawie powieści (postać Gajowca i jego nauczycieli) wnioskuje, jak Żeromski wyobrażał sobie etos polskiej inteligencji – na podstawie wiadomości z podręcznika wprowadza kontekst problemów podejmowanych w publicystyce Żeromskiego; charakteryzuje poglądy polityczne i społeczne pisarza (np. konieczność zachowania niepodległości, likwidacja nędzy, potępienie komunizmu i rewolucji) – *wie, jakie kontrowersje wzbudzało <i>Przedwiośnie</i> i jakie oskarżenia wysuwano pod adresem autora; polemizuje z nimi, wykorzystując interpretację powieści i wiadomości z podręcznika 	
--	--	--	--	--	--

Zawsze człowiek... W stronę powieści psychologicznej	6	Z. Nałkowska, <i>Granica</i> (utwór czytany w całości)	<ul style="list-style-type: none"> – rozpoznaje zasadę kompozycyjną powieści (inwersja czasowa) i określa jej funkcję (przedstawienie motywów działania oraz złożoności prawdy o człowieku) – *wyjaśnia, na czym polega nowatorstwo kompozycji utworu (wykorzystuje wiadomości z części <i>Wielka proza światowa</i>) – przedstawia charakterystykę głównego bohatera powieści; zwraca uwagę na różne źródła informacji i relatywność oceny tej postaci, próbuje określić, jaka jest o niej prawda – określa punkt widzenia narratora powieści – formułuje własną ocenę postaci Zenona, uzasadnia ją; dostrzega tragizm bohatera i *wskazuje jego społeczne i psychologiczne źródła – relacjonuje i komentuje refleksje narratora <i>Granicy</i> na temat ludzkiego życia – interpretuje tytuł powieści, wskazując jego wieloznaczność (płaszczyzna psychologiczno-moralna, społeczno-polityczna, filozoficzna itp.) 	<ul style="list-style-type: none"> – wskazuje różne płaszczyzny interpretacji powieści (psychologiczno-moralną, polityczno-społeczną, filozoficzną), omawia je, odwołując się do treści utworu – przedstawia wydarzenia ukazane w powieści z punktu widzenia różnych postaci (<i>Zenona, Elżbiety, Justyny, pani Koliczowskiej</i>); wyciąga wnioski – zabiera głos w dyskusji na temat prawdy w życiu człowieka, relatywizmu ocen, istnienia obiektywnych norm moralnych (odnosi swoje sądy do <i>Granicy</i> i innych utworów) – wyjaśnia, czym jest egocentryzm i jak przejawia się on w ocenach postaci powieściowych – komentując postępowanie postaci powieściowych, wypowiada swój sąd na temat „wdrukowanego schematu postępowania” – wskazuje w powieści obecność motywu maski, *interpretuje go 	
Powieść psychoanalityczna	*5	*M. Kuncewiczowa, <i>Cudzoziemka</i> (utwór czytany w całości)	<ul style="list-style-type: none"> – *streszcza (opowiada) historię Róży, zwracając uwagę na sposób zapoznawania z nią czytelnika – *wyjaśnia, czym jest czas psychologiczny i jak jego odkrycie wpłynęło na rozwój powieści (wykorzystuje wiadomości z podręcznika, m.in. z części <i>Wielka proza światowa</i>); odnosi go do powieści Kuncewiczowej – *dostrzega i komentuje zróżnicowanie narracji: w tekście powieści rozróżnia fragmenty zawierające subiektywny punkt 	<ul style="list-style-type: none"> – *przedstawia ogólne założenia powieści Prousta – *wskazuje podobieństwo formalne powieści Kuncewiczowej i poszukiwań „utraconego czasu” Prousta – *określa i interpretuje różne techniki narracyjne obecne w powieści – *wskazuje i komentuje związki narracji powieściowej z psychoanalizą Freuda (konstrukcja utworu jako „seans psychoanalityczny”); próbuje „postawić diagnozę” Róży i Władysiewi 	

			<p>widzenia bohaterki (bądź perspektywę Władysia) oraz obiektywną relację narratora</p> <ul style="list-style-type: none"> – opisuje język bohaterki, wskazując formy świadczące o jej językowej obcości; określa ich funkcję – *określa funkcję różnych czasów narracji (teraźniejszego i przeszłego) – *wskazuje retrospekcję jako zasadę kompozycyjną powieści – *wyjaśnia określenie „powieść psychoanalityczna”, odnosząc je do konstrukcji utworu i postaci bohaterki – *wyjaśnia tytuł, wskazując źródła „cudzoziemskości” Róży 	<ul style="list-style-type: none"> – *wskazuje w powieści motywy muzyki, określa ich funkcję – *dokonuje porównania dwojga bohaterów: Cezarego Baryki i Róży Żabczyńskiej, zwracając uwagę na ich charakterystyki, sposób prowadzenia losów, język, kontekst powieści – *wyjaśnia, czym są <i>skrypty kulturowe</i> obecne w języku, podaje przykłady 	
Rozwój powieści realistycznej – synteza F	2F	<p>wiadomości i wybrane fragmenty powieści z podręcznika, np.: J. Joyce, <i>Ulisses</i> T. Mann, <i>Czarodziejska góra</i> M. Dąbrowska, <i>Noce i dnie</i> J. Iwaszkiewicz, <i>Panny z Wilka</i></p> <p>powieści poznane wcześniej (w klasie II i III) – przypomnienie</p>	<ul style="list-style-type: none"> – porównuje model XIX-wiecznej powieści realistycznej ze znanymi sobie powieściami dwudziestolecia międzywojennego, wskazuje cechy wspólne i różnice – czyta i interpretuje fragmenty prozy, np. <i>Ulissesa</i> Joyce’a, <i>Czarodziejskiej góry</i> Manna, <i>Nocy i dni</i> Dąbrowskiej, <i>Panien z Wilka</i> Iwaszkiewicza; wskazuje charakterystyczne cechy ich poetyki – syntezyzuje wiadomości na temat technik narracyjnych stosowanych w powieści dwudziestolecia i ich funkcji – wymienia i krótko prezentuje najważniejszych autorów powieści dwudziestolecia (np. wskazanych w podręczniku) 	<ul style="list-style-type: none"> – przedstawia różne kierunki poszukiwań formalnych prozy realistycznej w dwudziestoleciu: czas subiektywny i monolog wewnętrzny bohatera w powieści Prousta, strumień świadomości i symultanizm Joyce’a, „powieść edukacyjną” Manna, behawioryzm np. Hemingwaya itp. – *na podstawie wiadomości z podręcznika wskazuje wpływ filozofii i psychologii na rozwój powieści – *wnioskuje, dlaczego czas stał się jednym z głównych tematów powieści i w ogóle sztuki XX w., a eksperymenty w zakresie tej kategorii wpłynęły na przemiany formalne powieści 	F
4. Konstruktorzy dziwnych światów					
Natura twórcza i tworząca – czyli świat poznawany	2–3	B. Leśmian, <i>Topielec</i> , <i>Dusiołek</i> , <i>Poeta</i> , <i>Szewczyk</i> , <i>Dziewczyzna</i>	– interpretuje wiersze Leśmiana, wnioskując na podstawie analizy (dokonanej pod kierunkiem nauczyciela)	– dokonuje samodzielnej analizy i interpretacji czytanych wierszy Leśmiana	F

i odczuwany inaczej		<p>proponowane konteksty: E. Demarczyk, <i>Garbus</i>, sł. B. Leśmian, muz. Z. Konieczny M. Umer, <i>Ląka</i>, sł. B. Leśmian, muz. Z. Konieczny</p>	<ul style="list-style-type: none"> – opisuje charakter świata wykreowanego w wierszach, dostrzega jego symboliczny charakter i filozoficzne przesłanie – *przedstawia sposób, w jaki poeta widzi naturę oraz jej relacje z człowiekiem – wskazuje specyfikę języka artystycznego Leśmiana (rodzaje neologizmów i ich funkcje, rytm) – wskazuje w znanych wierszach inspiracje ludowe (np. ballada, postacie rodem z baśni ludowych, meliczność, antropomorficzne widzenie sił natury) i *wyjaśnia, w jaki sposób poeta je przetwarza, włączając w swoją wizję świata – w czytanych wierszach wskazuje elementy humoru i ludowej groteski, określa ich funkcje – w wierszach Leśmiana dostrzega symbolizm i proveniencję młodopolską –*odwołując się do czytanych wierszy, wyjaśnia pojęcie „baśń filozoficzna” 	<ul style="list-style-type: none"> – *interpretuje czytane wiersze jako opowieści filozoficzne: o bycie, poznaniu, trudzie istnienia, dochodzeniu prawdy o świecie – wyjaśnia ogólnie, na czym polega związek poezji Leśmiana z filozofią Bergsona (intuicja, pęd życiowy, natura tworząca, jaźń itp.) – *na podstawie czytanych wierszy określa Leśmianowską koncepcję poety („poeta jako człowiek pierwotny”) – *wskazuje związki poezji Leśmiana z mitycznym pojmowaniem świata – określa stylistyczną i znaczeniową wartość neologizmów Leśmianowskich – rozpoznaje słowotwórczą budowę neologizmów Leśmiana, dzieli je na kategorie (np. wg części mowy), *wyciąga wnioski dotyczące poglądów poety na temat języka 	
Ku źródłom mitu i tajemnicy istnienia	1–2	<p>B. Schulz, <i>Wiosna</i> (fragm.)</p> <p>proponowane konteksty: A. Chciuk, fragm. książki <i>Bruno Schulz zaczarowany i zwykły</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> – podaje podstawowe informacje na temat Schulza i Drohobycza (wykorzystuje cytaty Chciuka i informacje z podręcznika) – interpretuje fragment prozy, odnajdując w nim elementy autobiograficzne i wyjaśniając, w jaki sposób zostały one przetworzone – śledzi inicjacje (wtajemniczenia), jakich doświadcza bohater <i>Wiosny</i>, i je interpretuje – *wskazuje w opisie motywy symboliczne i mityczne, interpretuje je – wyjaśnia, dlaczego Schulz uważa dzieciństwo za „genialną epokę” i czas święty – analizuje i charakteryzuje język poetycki Schulza (części mowy i ich funkcje, 	<ul style="list-style-type: none"> – przedstawia relacje między mikrokosmosem (dom, Drohobycz) i makrokosmosem (wszechświat, mit) świata przedstawionego w opowiadaniu Schulza – wyjaśnia, jak Schulz pojmuje „dojrzewanie do dzieciństwa” – określa sposób pojmowania czasu w prozie Schulza (odnosi to do czytanego tekstu, przytacza właściwe cytaty) – *wyjaśnia, na czym polega mityzacja rzeczywistości w prozie Schulza, m.in. przywołuje mit Początku i Księgi – *wskazuje korespondencję między prozą 	

			<p>odwołanie się do wrażeń zmysłowych, dynamizacja opisu, metafory i ich charakter, animizacje i antropomorfizacje itp.)</p> <ul style="list-style-type: none"> – *wskazuje w opisie metafory sugerujące metamorfozę elementów rzeczywistości, wyjaśnia, jakie mają znaczenie dla obrazu wykreowanego świata – zbiera materiał do syntezy: „Obraz dzieciństwa w literaturze różnych epok” 	<p>Szulca a malarstwem np. Chagalla</p> <ul style="list-style-type: none"> – przygotowuje i wygasza referat: „Obraz dzieciństwa w literaturze różnych epok (synteza materiału)” 	MED
Świat jako koszmar, byt jako pułapka	*6	*F. Kafka, <i>Proces</i> (utwór czytany w całości)	<ul style="list-style-type: none"> – *streszcza (opowiada) fragmenty powieści (np. aresztowanie, opis sądu, procedury jego funkcjonowania, role adwokatów i innych pracowników itp.), wskazuje elementy odbiegające od rzeczywistości (odrealniające obraz) – *przedstawia drogę Józefa K., m.in.: jego relacje ze spotkanymi ludźmi, nadzieje, jakie w nich pokłada, stosunek do procesu i przemiany zachodzące w samym bohaterze – *interpretuje wskazane fragmenty utworu (np. przypowieść o odźwiernym) – *rozpoznaje paraboliczny sens procesu, interpretuje go – *wyjaśnia, co oznacza w powieści „bycie oskarżonym” – *wyjaśnia termin „powieść paraboliczna”, odnosząc go do <i>Procesu</i> i innych znanych sobie utworów 	<ul style="list-style-type: none"> – *określa, jaka wizja świata i egzystencji ludzkiej wyłania się z <i>Procesu</i> Kafki – *opisuje poetykę utworu, zwracając uwagę na gatunek powieści i jego cechy, wymieszanie elementów realistycznych w taki sposób, że tworzą fantastyczny świat przedstawiony, paraboliczność utworu – *komentuje psychologiczną interpretację <i>Procesu</i> autorstwa E. Fromma – *zestawia ze sobą i porównuje dwa wykreowane światy: Schulca i Kafki – *podaje informacje biograficzne na temat Kafki (na podst. wiadomości z podręcznika) 	F
Forma w życiu człowieka	6	W. Gombrowicz, <i>Ferdydurke</i> (rozdziały: II, III, VI, VII, VIII, IX, X, XII, XIV lub *utwór czytany w całości)	<ul style="list-style-type: none"> – *streszcza (opowiada, relacjonuje) utwór – interpretuje znane sobie fragmenty utworu, np. przebudzenie bohatera, zaprowadzenie go do szkoły, pojedynek Syfona z Miętusem – przedstawia bohatera, wskazując różne jego „ja” oraz określając role (formy), jakie 	<ul style="list-style-type: none"> – podaje podstawowe informacje biograficzne o Gombrowiczu – na podstawie sytuacji Józia ocenia sytuację człowieka uwikłanego w formę – wyjaśnia, czym jest Gombrowiczowska Forma i jak można ją rozumieć (w 	

	<p>proponowane konteksty: malarstwo – karnawał i groteska w sztuce europejskiej, np.: drzeworyt S. Munstera, B. Bruegel, <i>Walka karnawału z postem</i> H. Bosch, <i>Kuszenie św. Antoniego</i> karykatura starej kobiety Leonarda da Vinci F. Goya, <i>Niech wiedzą, jacyśmy dostojni</i> S.I. Witkiewicz, <i>Portret Stefana Glassa</i> J. Ensor, <i>Wjazd Chrystusa do Brukseli</i> Z. Łapiński, <i>Akcje i interakcje</i></p>	<p>zostają mu narzucone</p> <ul style="list-style-type: none"> – ocenia wpływ, jaki na bohatera mają inni ludzie (a więc: w jaki sposób człowiek jest określany przez relacje międzyludzkie) – wyjaśnia symboliczny sens kolejnych ucieczek Józia (ocenia, czy możliwe jest uwolnienie się człowieka od narzucanej mu formy) – *wyjaśnia, jak Gombrowicz rozumie dojrzałość (i niedojrzałość człowieka) – w czytanych fragmentach wskazuje elementy parodii, groteski, karykatury, aluzji literackiej i kulturowej; określa ich funkcje (np. kompromitacja określonych środowisk społecznych, zachowań, postaw) – ocenia obraz środowisk społecznych ukazanych w powieści: szkoła, dom (rodzina mieszczańska), dwór ziemiański, *zwracając uwagę na rolę tradycji, jaka je ukształtowała – interpretuje groteskową symbolikę części ciała (np. twarz-gęba, głowa walcząca z łydką) – wskazuje sformułowania charakterystyczne dla groteskowego kodu Gombrowicza i wyjaśnia ich sens (np. pupa, gęba, łydka, patrzeć belfrem) – *wyjaśnia, czym jest kultura karnawału (na podstawie wiadomości z podręcznika) i dostrzega jej związek z powieścią Gombrowicza – na podstawie powieści i wybranych dzieł sztuki wyjaśnia, czym jest groteska i jakie są jej cechy – powtarza i syntezuje materiał dotyczący groteski i jej funkcji w literaturze i sztuce 	<p>zakresie wskazanym w podręczniku)</p> <ul style="list-style-type: none"> – *porównuje Gombrowiczowską sytuację człowieka (Józia) do koncepcji „człowieka w teatrze życia codziennego” Goffmana; – określa gatunek utworu, zwracając uwagę na związki z powieścią łośrzykowską i powiastką filozoficzną – ocenia stylistyczną wartość elementów nonsensu, absurdu, deformacji – *wskazuje związek groteski (w języku i stylu powieści) z obrazem deformacji osobowości człowieka pod wpływem interakcji z innymi ludźmi w codziennych sytuacjach (np. w rodzinie Młodziaków) – *wskazuje przykłady stylistycznego dysonansu stosowanego przez autora, wyjaśnia jego mechanizm i funkcje – *interpretuje <i>Ferdydurke</i> w kontekście Bachtinowskiej koncepcji kultury karnawału (śmiechu, błazenady, parodii, anarchii – na podstawie wiadomości z podręcznika) – przedstawia samodzielnie przygotowany referat (lub prezentację) z wykorzystaniem materiałów ilustracyjnych: „Groteska w literaturze i sztuce europejskiej” 	<p>MED</p>
--	---	--	---	------------

			<p>różnych epok</p> <ul style="list-style-type: none"> – czyta ze zrozumieniem literaturę naukową (fragment rozprawy nt. twórczości Gombrowicza) 		
Groteskowa wizja końca świata	1+4*	<p>S.I. Witkiewicz, <i>Szewcy</i> (fragment z podręcznika lub *utwór czytany w całości)</p> <p>proponowane konteksty: S.I. Witkiewicz, <i>Autoportret pięciokrotny</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> – *przedstawia przestrzeń sceniczną, postacie i przebieg wydarzeń ukazanych w dramacie – *charakteryzuje trzy fazy rewolucji przedstawione w <i>Szewcach</i> – *określa, w jaki sposób została przedstawiona w dramacie walka klas – *dostrzega w <i>Szewcach</i> elementy nadrealizmu i ekspresjonizmu (np. przestrzeń sceniczna, konstrukcja postaci, fabuła) – *interpretuje przedstawioną w utworze wizję świata (chaos) – *przedstawia katastroficzne przeczucia Witkacego (odczłowieczenie, wielkoprzemysłowa uniformizacja życia, zanik indywidualności itp.) – czyta i interpretuje wskazane fragmenty dramatu – charakteryzuje język i styl dramatu, wskazując wymieszanie stylów, neologizmy, hybrydy, aluzje i przytoczenia, ocenia ich funkcje i ogólny efekt – wyjaśnia, czym jest hybryda językowa, podając przykłady – w czytany fragment wskazuje cechy groteski, określa jej funkcje – *porównuje <i>Szewców</i> z innymi rodzajami dramatu, np. antycznym, klasycznym, szekspirowskim, romantycznym (dokonuje syntezy materiału) 	<ul style="list-style-type: none"> – *szerzej charakteryzuje świat wykreowany w dramacie Witkacego (czas, miejsce, postacie i ich język, zdarzenia), wskazując jego absurdalność, nielogiczność – *porównuje język, jakim mówią różne postacie sceniczne; wyciąga wnioski – *na konkretnych przykładach wskazuje wymieszanie konwencji estetycznych (patosu i trywialności, grozy i komizmu itp.) – *w różnych elementach dramatu rozpoznaje i interpretuje aluzje i nawiązania kulturowe (np. nawiązania do Wyspiańskiego, motyw maski) – *w dramacie odnajduje cechy groteski politycznej – wskazuje elementy groteski w języku (wymieszanie różnych stylów, nieadekwatnych form językowych itp.) – interpretuje język utworu (kompromitacja jałowości XX-wiecznych intelektualistów, parodia stylu modernistycznego, wprowadzenie komizmu itp.) – prezentuje podstawowe wiadomości o życiu i twórczości Witkacego, m.in. o jego twórczości literackiej i malarskiej, firmie portretowej, poszukiwaniach artystycznych, w tym – *o teorii Czystej 	

				<p>Formy (zakres wiadomości z podręcznika)</p> <ul style="list-style-type: none"> – *podaje informacje o recepcji dramatów Witkacego – ich renesansie po roku 1956, m.in. przywołuje teatr Kantora (zakres wiadomości z podręcznika) – *na przykładzie <i>Szewców</i> określa, na czym polega nowatorstwo artystyczne dramatów Witkacego 	MED
Relacje leksykalne i neologizmy	1		<ul style="list-style-type: none"> – podając przykłady, określa, czym są relacje leksykalne wyrazów – wymienia główne rodzaje relacji leksykalnych (bliskoźnaczność, przeciwstawność, wieloznaczność, homonimia); rozpoznaje je – wyjaśnia, czym są neologizmy leksykalne – podaje przykłady różnych neologizmów leksykalnych – podaje powody tworzenia nowych wyrazów – podaje przykłady neologizmów poetyckich 	<ul style="list-style-type: none"> – definiuje pojęcia, podając przykłady: synonimia, antonimia, polisemia, homonimia – rozróżnia neologizmy leksykalne, semantyczne i nowe wyrazy zapożyczone z języków obcych – określa, na czym polega specyfika neologizmów poetyckich B. Leśmiana (*i innych znanych poetów) 	
5. Katastrofizm i katastrofa					
Katastrofizm lat 30.	3	<p>Cz. Miłosz, <i>O książce</i></p> <p>J. Czechowicz, <i>żał</i></p> <p>*K. I. Gałczyński, <i>Koniec świata. Wizje świętego Ildefonsa...</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> – na podstawie czytanych wierszy określa nastroje lat 30. (rozczarowanie, niepewność, przeczucie katastrofy itp.) – wskazuje polityczne i społeczne źródła nastrojów katastroficznych, znajduje ich odbicie w czytanych wierszach i w sztuce (kryzys ekonomiczny, nędza, bezrobocie, narodowe ruchy faszystowskie, widmo rewolucji, totalitaryzmy itp.) – dokonuje analizy i interpretacji wiersza Miłosza – określa, jaki portret ludzi swej epoki kreśli poeta (krytyka współczesności) – komentuje występujące w wierszu relacje 	<ul style="list-style-type: none"> – *przedstawia ogólne założenia diagnozy upadku kultury Spenglera <i>Zmierzch Zachodu</i>, informacje o antyutopiach takich, jak <i>Nowy wspaniały świat</i> Huxleya i o katastroficznych przeczuciach Witkacego (na podst. informacji z podręcznika) – podaje podstawowe informacje o wileńskich żagarystach (a zwłaszcza o Miłoszu), wyjaśnia tytuł pisma – rozpoznaje 13-zgłoskowiec i interpretuje jego wykorzystanie w wierszu Miłosza, wskazuje związaną z nim tradycję literacką 	E

		<p>proponowane konteksty: sztuka: O. Dix, <i>Podpory społeczeństwa</i></p>	<p>między realnym czasem historycznym a biblijnym czasem apokalipsy, wyciąga wnioski</p> <ul style="list-style-type: none"> – wskazuje katastroficzne wizje w wierszu Czechowicza, *interpretuje ich symbolikę – wskazuje stylistyczne wykładniki muzyczności w wierszu Czechowicza, określa ich funkcje (np. instrumentację głoskową, onomatopeje, środki służące rytmizacji) – * w wierszu Gałczyńskiego rozpoznaje odmienną konwencję (groteska, satyra itp.) i jej związek z kulturą karnawału – w czytanych wierszach wskazuje i *interpretuje symbolikę apokaliptyczną (biblijną) – na podstawie czytanych wierszy określa główne cechy poetyki katastroficznej (np. nawiązanie do tradycji symbolizmu, wizyjność) – opisuje budowę czytanych wierszy; wskazuje wiersze tradycyjne i awangardowe pod względem budowy – w czytanych utworach wskazuje środki językowe o funkcji ekspresywnej, np. formy kontrastywne, określenia dynamizujące wypowiedź, hiperbolizacje, metafory nacechowane emocjonalnie, inne środki składniowe i leksykalne 	<ul style="list-style-type: none"> – *w wierszu Miłosza odczytuje echa przecucia „zmiernych kultury” – *interpretuje groteskowy utwór Gałczyńskiego w kontekście nastrojów katastroficznych lat 30. i w kontekście kultury karnawału – dokonuje syntezy: katastrofizm w literaturze i sztuce różnych epok, uwzględnia utwory poznane w klasie II (np. <i>Hymny</i> Kasprowicza), literaturę i dzieła innych sztuk 	
Katastrofa spełniona	3 + *1	K.K. Baczyński, <i>Wyroki</i> , <i>Pokolenie</i> , <i>Z lasu</i> , <i>Elegia o...</i> [<i>chłopcu polskim</i>], [... <i>Niebo</i>	<ul style="list-style-type: none"> – interpretuje czytane wiersze, formułując wnioski na podstawie analizy kierowanej przez nauczyciela – określa charakter przestrzeni ukazanej w wierszach, interpretuje wypełniające ją 	<ul style="list-style-type: none"> – analizuje i interpretuje czytane utwory – wskazuje i interpretuje motywy symboliczne – przeprowadza analizę i interpretację porównawczą <i>Pokolenia</i> Baczyńskiego i 	

		<p>złote ci otworzę]</p> <p>proponowane konteksty: K.K. Baczyński, <i>Pokolenie</i> (rys.) zdjęcia z klęski wrzesniowej i powstania warszawskiego E. Demarczyk, <i>Wiersze wojenne</i>, sł. K.K. Baczyński, muz. Z. Konieczny</p> <p>P. Rodak, [<i>Wyobraźnia poetów spełnionej apokalipsy</i>] (fragm.)</p>	<p>elementy; *rozpoznaje jej wizyjność</p> <ul style="list-style-type: none"> – określa nastrój czytanych utworów (uwzględniając ich segmentację) – nazywa wartości (także przeciwstawne) obecne w czytanych utworach – wskazuje środki językowe i stylistyczne sygnalizujące, że poeta (podmiot liryczny) mówi w imieniu swojego pokolenia – krótko przedstawia Baczyńskiego na tle innych poetów pokolenia wojennego: – wyjaśnia określenie „poeci spełnionej przepowiedni” (lub: „spełnionej apokalipsy”), odwołując się do przeczuc katastrofistów przedwojennych i wyjaśniając metaforę apokalipsy – na podstawie czytanych utworów przedstawia obraz wojny jako apokalipsy, uwzględnia poetykę wierszy (rozpoznaje styl ekspresjonistyczny) – interpretuje zawarty w czytanych wierszach obraz wojny jako rozpadu ogólnoludzkiego porządku, upadek uniwersalnych wartości – wskazuje, jak poeci wojenni pojmowali obowiązek moralny spoczywający na poecie i człowieku – odwołując się do przeczytanych utworów, wyjaśnia, na czym polega tragizm i heroizm pokolenia wojennego – czyta ze zrozumieniem fragment eseju na temat wyobraźni poetyckiej 	<p><i>Pieśni</i> Borowskiego (bierze pod uwagę świadomość pokoleniową, pejzaż, obraz człowieka, motywy apokaliptyczne itp.)</p> <ul style="list-style-type: none"> – przedstawia konstrukcję podmiotu lirycznego w poznanych wierszach Baczyńskiego – podaje podstawowe informacje o podziemnym życiu literackim i kulturalnym na ziemiach polskich w czasie okupacji (m.in. wskazuje SiN i jego redaktorów) – wie, jaką rolę przypisywali poeci okupacyjni artyście (organizator wyobraźni narodowej) – przedstawia – wylaniający się z czytanych wierszy – syntetyczny obraz pokolenia, którego młodość przypadła na czas wojny – charakteryzuje wizję trudnego człowieczeństwa zawartą w wierszach Baczyńskiego – *porównuje wiersze poetów okupacyjnych (np. Baczyńskiego) z utworami katastrofistów przedwojennych (np. Czechowicza) – *w sposób syntetyczny przedstawia język i styl katastrofistów lat 30. i 40. 	
6. Po katastrofie – literatura wobec zagłady					
Pytania o sprawy ostateczne (Polacy w sowieckich	1	K. Iłłakowiczówna, <i>O, Boże...</i>	<ul style="list-style-type: none"> – interpretuje wiersz, wykorzystując wiadomości z podręcznika (i z lekcji historii) na temat tragedii Polaków na Wschodzie, łagrów sowieckich, Katynia 	<ul style="list-style-type: none"> – w wierszu Iłłakowiczówny rozpoznaje stylizację modlitewną, wskazuje tworzące ją środki językowe, określa ich funkcje 	

obozach) F			<ul style="list-style-type: none"> – wskazuje środki stylistyczne, określa ich funkcje – dostrzega i interpretuje obecną w wierszu symbolikę chrześcijańską – wskazuje i interpretuje nawiązania do tradycji liryki religijnej (lamentacja, litania) 	<ul style="list-style-type: none"> – podaje ogólne informacje o Czapskim, jego poszukiwaniach i książkach – wskazuje autorów i tytuły książek będących literackimi świadectwami zbrodni 	
Człowiek totalitarny – człowiek „zlagrowany”, czyli wizja obozu koncentracyjnego	6–7	<p>T. Borowski, wybrane opowiadania, np.: <i>Dzień na Harmenzach</i>, <i>Proszę państwa do gazu</i></p> <p>proponowane konteksty: *K. Moczarski, <i>Rozmowy z katem</i> *J.J. Szczepański, <i>Święty</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> – streszcza, opowiada, relacjonuje (i komentuje) wybrane opowiadania oświęcimskie Borowskiego, wykorzystując wiadomości z historii na temat obozów koncentracyjnych – interpretuje czytane fragmenty opowiadań, opierając się na analizie tekstu (opisuje rzeczywistość obozową, analizuje postawy postaci i sposób ich przedstawienia) – przedstawia wizję obozu opisaną przez Borowskiego (wytwór kultury europejskiej; model państwa totalitarnego – kwintesencja systemu hitlerowskiego) – na przykładzie Tadka i innych postaci charakteryzuje więźnia obozów hitlerowskich, wskazuje fragmenty świadczące o jego uprzedmiotowieniu – wyjaśnia określenie: „człowiek zlagrowany” – w interpretacji opowiadań wykorzystuje wiedzę historyczną oraz wiadomości biograficzne o autorze, odróżnia Tadka-bohatera literackiego od postaci pisarza – *uzasadnia, że opowiadania Borowskiego mają wymiar moralistyczny, a nie nihilistyczny – odwołując się do tekstu, charakteryzuje styl, jakim pisane są opowiadania i sposób prowadzenia narracji (behawioryzm, styl lapidarny) 	<ul style="list-style-type: none"> – komentuje przedstawiony przez Borowskiego obraz więźnia obozów hitlerowskich, zestawiając go z człowiekiem totalitarnym H. Arendt oraz z osobowością autorytarną T. Adorno; wyciąga wnioski, wykorzystuje je w dyskusji – relacjonuje, jakie kontrowersje budziły opowiadania Borowskiego i wskazuje ich przyczyny („sprawa Borowskiego”) – *określa, jaką diagnozę kulturze europejskiej postawił Borowski (cywilizacyjna utopia zamieniona w mechanizm ludobójstwa) – *wyjaśnia, jaki związek z przedstawioną wizją człowieka „urobionego” przez obóz ma styl behawiorystyczny opowiadań <p>fakultatywnie:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wskazuje różne obrazy postaw ludzkich wobec systemu totalitarnego w literaturze dokumentalnej, np.: <ul style="list-style-type: none"> • *porównuje obraz człowieka „urobionego” przez system – bohatera opowiadań Borowskiego i Stroopa z <i>Rozmów z katem</i> Moczarskiego • *porównuje postawy więźniów i ich stosunek do wartości – w 	<p>F</p> <p>E</p>

			– w czytanych opowiadaniach wskazuje cechy dokumentu i literatury pięknej	opowiadaniach Borowskiego i <i>Świętym</i> Szczepańskiego	
Ocalenie człowieczeństwa i wewnętrznej wolności	6–7	G. Herling- Grudziński, <i>Inny świat</i> (utwór czytany w całości)	<ul style="list-style-type: none"> – streszcza, opowiada, relacjonuje fragmenty utworu, w kontekście wiedzy historycznej i biografii autora; wskazuje dokumentalny charakter książki – rozpoznaje w powieści cechy pamiętnika, określa zasadę kompozycji i sposób prowadzenia narracji – dokonuje szczegółowej analizy i interpretacji wskazanych fragmentów (np. studium męczeństwa Kostylewa) – przedstawia metody fizycznego i psychicznego niszczenia ludzi w państwie sowieckim – charakteryzuje system obozów sowieckich jako obraz totalitaryzmu – interpretuje tytuł i motto powieści – formułuje główny problem i przesłanie utworu (ocalenie człowieczeństwa i wewnętrznej wolności, obraz człowieka, który nie chce poddać się złu i tragicznemu losowi) – interpretuje <i>Inny świat</i> jako odmowę poddania się złu – *wymienia inne ważne publikacje i ich autorów ukazujące „archipelag GUŁag” 	<ul style="list-style-type: none"> – podaje podstawowe informacje o Herlingu-Grudzińskim jako więźniu łagrów i wybitnym pisarzu emigracyjnym (a także o środowisku „Kultury” oraz jej znaczeniu) – wskazuje introspekcję jako metodę pisarską związaną z moralistycznym przesłaniem utworu – porównuje obraz człowieka w sytuacji ekstremalnej w opowiadaniach Borowskiego i <i>Innym świecie</i> (przedstawia „spór” Grudzińskiego z Borowskim) – porównuje styl opowiadań Borowskiego (lapidarny) i <i>Innego świata</i> (więcej środków stylistycznych, epitety, metafory itd.) – *formułuje własne wnioski i sądy na temat różnych wizji „świata za drutami” oraz postaw ludzkich w sytuacji ekstremalnej, stosunku do cierpienia, wolności i zniewolenia itp. 	
Obrazy Holocaustu w poezji	1	W. Broniewski, <i>Ballady i romanse</i> Proponowane konteksty: muzyka: M. Ptaszyńska,	<ul style="list-style-type: none"> – interpretuje czytany utwór, odnajdując w nim literackie świadectwo Holocaustu – *określa sposób ukazania w wierszu tragedii narodu żydowskiego (np. zarysowaną perspektywę i przestrzeń poetycką, ukazanych bohaterów, sytuację liryczną, „ja” liryczne, formę podawczą i przynależność 	<ul style="list-style-type: none"> – interpretuje czytany utwór, wykorzystując wiadomości z lekcji historii i różnych źródeł na temat Holocaustu – *ocenia, w jaki sposób polscy pisarze traktowali (i poruszali) kwestię 	MED

		<i>Holocaust Memorial Cantata</i> do poematu L.W. Hedleya	gatunkową utworów, ukształtowanie języka artystycznego itp.) – *wskazuje sposób przywołania tradycji romantycznej i określa jego funkcję	odpowiedzialności za eksterminację narodu żydowskiego	
Walka o godną śmierć	4–5	H. Krall, <i>Zdążyć przed Panem Bogiem</i> (utwór czytany w całości) proponowane konteksty: sztuka: B. Linke, <i>Egzekucja w ruinach getta</i> H. Ołomucka, <i>Dziewczyna z podniesionymi do góry rękami</i> muzyka: K. Penderecki, <i>Tren „Ofiarom Hiroszimy”</i> M. Białoszewski,	– przedstawia faktograficzny charakter książki Krall, m.in. wyjaśnia, kim był Edelman i jaką rolę odegrał w powstaniu w getcie warszawskim – wskazuje dwie płaszczyzny czasowe relacji Edelmana i określa, co je łączy – na podstawie relacji Edelmana interpretuje wybuch powstania w getcie jako walkę o godną śmierć – interpretuje tytuł utworu – wyjaśnia, dlaczego Edelman twierdził, że „nie nadaje się na bohatera” i odrzuca wszelkie sugestie heroizacji powstania w getcie – w utworze Krall wskazuje cechy reportażu – wyjaśnia znaczenie i *pochodzenie słowa „holocaust” – zbiera materiały do syntezy: „Literackie świadectwa lat wojny i okupacji – dokument czy literatura piękna?” (m.in. opracowuje bibliografię najważniejszych pozycji i gromadzi wiadomości o ich autorach, wykorzystując informacje z podręcznika i znalezione samodzielnie w szkolnej bibliotece, internecie itp.) – określa, które cechy kwalifikują utwór do literatury pięknej, które zaś nadają mu wartość dokumentu – *na podstawie czytanych fragmentów przedstawia, jaki obraz powstania	– na podstawie relacji Edelmana i materiałów zamieszczonych w podręczniku (np. cytatów Nałkowskiej, Iwaszkiewicza) przedstawia tragedię getta warszawskiego i stosunek do niej Polaków – porównuje opisy śmierci Żydów w getcie z literacką tradycją „pięknej” śmierci w walce – określa, jak Edelman łączy konwencję pięknego umierania z historią swojego pokolenia (przytacza cytaty) – przygotowuje i wygłasza prezentację: „Literackie świadectwa lat wojny i okupacji – dokument czy literatura piękna?”, w której wykorzystuje różne materiały ilustracyjne – określa sposób zapisania i przekazania doświadczeń czasu zagłady w znanych sobie utworach (synteza) – *porównuje <i>Pamiętnik z powstania warszawskiego</i> z innymi utworami przedstawiającymi walkę z niemieckim okupantem – *wskazuje przyczyny niechęci do fikcji literackiej w latach 70. – na przykładach znanych utworów pokazuje, jak literatura piękna łączy się z publicystyką lub osobistymi	MED

		<p><i>Pamiętnik z powstania warszawskiego</i> (fragm.)</p>	<p>warszawskiego zawarł Białoszewski w swoim pamiętniku</p> <ul style="list-style-type: none"> – *analizuje język <i>Pamiętnika...</i>; odnajduje w nim cechy relacji mówionej i określa funkcję takiego zabiegu – wyjaśnia, czym jest literatura faktu, przedstawia jej rozwój w latach 70., wymienia najważniejszych twórców i interesujące ich tematy (ogólnie, w zakresie wiadomości z podręcznika) – podaje najważniejsze gatunki z pogranicza literatury pięknej i dokumentu (reportaże, pamiętniki, dzienniki, wywiady) 	<p>świadczeniami</p> <ul style="list-style-type: none"> – określa, które cechy zbliżają utwór do literatury pięknej, a które do publicystyki (dokumentu) 	
Człowiek, który ocalał	2	<p>T. Różewicz, <i>Ocalony, Lament, *Termopile polskie</i></p> <p>proponowane konteksty</p> <p>J. Szajna, <i>Ściana butów</i></p> <p>A. Wróblewski, <i>Rozstrzelanie surrealistyczne</i></p> <p>S. Burkot [Formuła poezji Tadeusza Różewicza]</p>	<ul style="list-style-type: none"> – interpretuje wiersze Różewicza, wykorzystując kontekst historyczny oraz kontekst literacki poznanych wcześniej utworów ukazujących człowieka i jego system wartości w sytuacji ekstremalnej – określa, kim jest (w poezji Różewicza) człowiek, który ocalał z katastrofy – odwołując się do czytanych wierszy, wskazuje moralistyczny wymiar utworów Różewicza (diagnoza rozpadu wartości, „poszukiwanie nauczyciela i mistrza”, który pomoże odbudować ład) – charakteryzuje budowę i język artystyczny wierszy Różewicza, wyjaśnia jego ideowe przesłanie (odrzuć zbytek ekspresji, „mówienie ze ściśniętym gardłem”, wątpliwość, czy możliwa jest „sztuka po Oświęcimiu”) – w wierszach Różewicza dostrzega zatarcie granicy między językiem poezji a językiem prozy, ilustruje je przykładami 	<ul style="list-style-type: none"> – interpretuje wiersze Różewicza jako obraz samoświadomości człowieka ocalonego z zagłady – na podstawie czytanych wierszy wyjaśnia, na czym polega „Różewiczowski system wersyfikacyjny” – na podstawie wiersza <i>Ocalony</i> charakteryzuje świat po katastrofie i sytuację człowieka, wykorzystuje kontekst dzieł sztuki (Szajna, Wróblewski) 	E

			– czyta ze zrozumieniem literaturę naukową (fragment o poezji Różewicza)		
Język mówiony i język pisany	1		– wskazuje główne różnice między językiem mówionym i pisany – rozpoznaje (w zapisie) język mówiony i pisany na podstawie ich cech	– podaje charakterystyczne cechy języka mówionego i pisanego – wskazuje niektóre źródła różnic między językiem mówionym i pisany – *wskazuje przykładowe utwory literackie, w których język mówiony stał się tworzywem artystycznym	
7. Literatura i komunizm					
Literatura czy propaganda?	1 +*1	A. Ważyk, * <i>Rzeka</i> , <i>Poemat dla dorosłych</i> (fragm.) proponowane konteksty: budownictwo socrealistyczne, np.: Nowa Huta, Pałac Kultury i Nauki w Warszawie plakat socrealistyczny portrety przywódców film: A. Wajda, <i>Człowiek z marmuru</i> muzyka: piosenki z kolekcji „ <i>Złote przeboje socjalizmu</i> ”, np.: <i>Budujemy nowy dom</i> wyk. Chór Czejanda	– wyjaśnia termin „socrealizm” – podaje główne założenia i cechy sztuki socrealistycznej, odnosi je do znanych sobie tekstów kultury (poezja, plakat, obrazy, piosenki) – ogólnie wyjaśnia, w jakich warunkach politycznych i społecznych istniała sztuka w różnych okresach PRL-u i jaki miały one na nią wpływ (naciski polityczne, indoktrynacja, propaganda, cenzura, przemilczanie niewygodnych tematów, zakłamywanie rzeczywistości itp. – ale i opozycyjność) – wyjaśnia określenie „nowomowa” i podaje jej przykłady (na podstawie podręcznika i *znalezione w wierszach Ważyka) – wskazuje i objaśnia funkcje nowomowy – *wyjaśnia, jakie były formy i cele wprowadzania Nowej Wiary, jak „prostowano historię”, czym był kult jednostki, odnajduje ich przejawy w znanych tekstach kultury (np. w wierszach Ważyka, plakacie socrealistycznym) – opisuje polską rzeczywistość ukazaną w <i>Poemacie dla dorosłych</i> (przytacza właściwe	– ocenia, jaki wpływ miała nowomowa na język literatury i świadomość społeczeństwa – wyjaśnia, o czym mówią książki Orwella (<i>Folwark zwierzęcy</i> i <i>Rok 1984</i>) i na czym polega ich znaczenie dla kultury oraz myśli politycznej XX w. (na podstawie informacji z podręcznika) – zna Orwellovskie pochodzenie takich określeń, jak: nowomowa, Wielki Brat, prostowanie przeszłości – znajduje przykłady nowomowy w prasie (publicystyce) współczesnej – *porównuje obraz Warszawy w wierszach Ważyka (<i>Lud wejdzie... i Poemat...</i>) – *porównuje wiersze Ważyka, przedstawia ewolucję poglądów na rolę literatury i zmiany oceny sytuacji politycznej; wykorzystuje kontekst historyczny	E

			fragmenty) – interpretuje <i>Poemat dla dorosłych</i> jako wyraz rozczarowania rzeczywistością realnego socjalizmu – zna kontekst historyczny <i>Poematu dla dorosłych</i> („odwilż”)		
Dobro i zło, czyli diabeł w komunistycznym świecie	*7–8	*M. Bułhakow, <i>Mistrz i Małgorzata</i> (powieść czytana w całości)	– *wskazuje różne plany narracyjne powieści Bułhakowa; określa zasadę kompozycyjną utworu – *dostrzega i interpretuje powiązanie elementów realistycznych i fantastycznych – *charakteryzuje obraz Moskwy lat 30. (różne aspekty życia w komunistycznej Rosji) – *przedstawia działalność Wolanda i jego świty, określa sposób potraktowania motywu satanistycznego i jego funkcję – *ocenia: jaka jest prawda o mieszkańcach Moskwy ujawniona przez Wolanda (obraz społeczeństwa w totalitarnym państwie) – *interpretuje sposób i cel wykorzystania motywów biblijnych – *odczytuje moralistyczne przesłanie powieści (np. związane z prawdą, winą i karą, wiernością sobie, dobrem i złem itp.)	– *określa funkcje wprowadzenia w powieści motywów i elementów fantastycznych (metafizycznych) – *określa rolę Poncjusza Piłata w historii Jezui i w powieści Bułhakowa, porównuje je – *wskazuje i interpretuje motywy symboliczne (np. ogień, burza, woda, lot, światło słońca i światło księżyca, noc itp.) – *przedstawia funkcjonowanie w powieści motywu mistrza i ucznia; wprowadza kontekst innych znanych sobie tekstów kultury – *rozpoznaje w powieści motywy faustowskie – *interpretuje motto powieści	
Życie w państwie totalitarnym – poezja przeciwko zniewoleniu umysłów i zakłamaniu języka	3+*2	Cz. Miłosz, <i>Zniewolony umysł</i> (fragm.) *L. Tyrmand, <i>Dziennik 1954</i> (fragm.) *K. Wierzyński, <i>Moralitet o czystej</i>	– wie, że w literaturze, filmie, sztuce – w życiu kulturalnym PRL-u istniał nurt „świadectwa i sprzeciwu” sygnowany miesiącami politycznych przełomów; wymienia niektórych twórców mieszczących się w tym nurcie, ważne dzieła – *wykorzystując wiadomości z historii, lokalizuje najważniejsze wydarzenia literackie (tytuły, nazwiska, formacje) „historycznych” miesięcy (Czerwiec, Październik, Marzec, Grudzień, Sierpień)	– wymienia twórców należących do pokolenia „Współczesności”, określa ich postawę wobec rzeczywistości (na podstawie wiadomości z podręcznika) – wie, czym był tzw. drugi obieg wydawniczy – dokonuje analizy i interpretacji czytanych utworów: – wymienia poetów Nowej Fali, przedstawia założenia ideowe i artystyczne tej formacji (na podstawie	MED

<p>Fakultatywnie: omówienie filmu i/lub poezji</p>	<p>2F</p>	<p><i>grze</i></p> <p>S. Barańczak, <i>Spójrzmy prawdzie w oczy, Wypełnić czytelnym pismem, Garden party</i></p> <p>J. Polkowski, <i>Moja słodka ojczyzna</i></p> <p>R. Kapuściński <i>Cesarz</i> (fragm..)</p> <p>proponowane konteksty: J. Kwiatkowski, <i>Słowo Barańczaka</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, jaki wpływ na język sztuki miała cenzura (język przemilczeń, politycznych aluzji, ezopowość, satyra, ironia, groteska), odnajduje te cechy w czytanych utworach – interpretuje czytane utwory, wnioskując na podstawie ich analizy – dostrzega i „rozszyfrowuje” aluzje polityczne i historyczne zawarte w czytanych utworach – *wskazuje frazeologizmy i potoczizmy, określa ich funkcje – interpretuje wiersze poetów Nowej Fali jako próbę odkłamania języka i ukazania prawdy społecznej – w czytanych wierszach wskazuje i interpretuje środki językowe typowe dla poezji Nowej Fali – wyjaśnia, czym jest manipulacja językowa, podaje przykłady – w wierszach poetów Nowej Fali wskazuje demaskowanie manipulacji i zakłamania języka – wskazuje nawiązania romantyczne i znaki tradycji narodowej w wierszu Polkowskiego i określa ich funkcję – odczytuje <i>Cesarza</i> Kapuścińskiego (fragment) jako alegorię dyktatury – rozpoznaje sposób prowadzenia narracji i określa jej funkcję – czyta ze zrozumieniem fragment literatury naukowej (rozprawy J. Kwiatkowskiego o Barańczaku) 	<p>informacji z podręcznika i czytanych wierszy)</p> <ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia termin „poezja lingwistyczna”, odwołując się do wierszy poetów Nowej Fali – na konkretnych przykładach (np. zaczerpniętych z mediów) przedstawia mechanizmy manipulacji językowej – określa, jakie środki stylistyczne służą uwzniośnieniu postaci w wierszu Polkowskiego – wyjaśnia określenie „poezja stanu wojennego – dokonuje syntezy (np. w postaci referatu, eseju, rozprawki): „Różne reakcje literatury (filmu, sztuki...) na polityczną dyktaturę: powaga, śmiech, ironia...” – wyjaśnia, na czym polega faktograficzny, a na czym – paraboliczny charakter utworu Kapuścińskiego <p>Fakultatywnie:</p> <ul style="list-style-type: none"> – *wymienia twórców i niektóre tytuły z kręgu tzw. polskiej szkoły filmowej; zna jej główne założenia, wie, z czego wyrosła – *wie, których twórców zalicza się do tzw. kina moralnego niepokoju i jakie problemy społeczne przedstawiali w swoich filmach 	<p>F</p> <p>MED</p>
--	-----------	---	--	--	---------------------

śpiewanej		muzyka: piosenka „ <i>Salonu niezależnych</i> ”, np. <i>Telewizja</i> W. Młynarski, <i>Przyjdzie walec i wyrówna</i> J. Kaczmarski, np. <i>Mury, Zbroja</i> , P. Gintrowski, <i>Raport z oblężonego miasta, Potęga smaku</i> wybrany film: np. F. Falk, <i>Wodzirej</i> ; R. Bugajski, <i>Przesłuchanie</i>	Fakultatywnie: – *interpretuje wybrane dzieło filmowe, zwracając uwagę na specyfikę tworzywa, środki filmowe, przesłanie dzieła, kontekst polityczny i kulturowy itp. – *wie, jaką rolę w latach 70. i 80. odgrywał teatr studencki i kabaret (np. Salon Niezależnych)		MED
Akt mowy i funkcje tekstu	1		– wymienia i krótko charakteryzuje funkcje tekstu (informacyjna, ekspresywna, impresywna, poetycka, *fatyczna, *performatywna i *magiczna) – rozpoznaje funkcje obecne we wskazanych tekstach – wyjaśnia, czym jest manipulacja językowa – we wskazanych tekstach rozpoznaje manipulację językową – wymienia podstawowe mechanizmy służące manipulacji (np. wartościowanie, eufemizmy, oddziaływanie na emocje, generalizacja) – podaje przykłady aktów mowy – rozpoznaje illokucję wypowiedzi	– wyjaśnia mechanizm manipulacji językowej w czytany tekście – wyjaśnia, czym są lokucja i illokucja wypowiedzi	
8. Literatura utraconych ojczyzn					
Literackie powroty do krain dzieciństwa	2 F	*fragmenty utworów do wyboru, np.: S. Vincenz,	– *interpretuje czytane utwory (fragmenty), uwzględniając ich temat, nastrój (przesłanie), warstwę językowo-stylistyczną itp.	– *na podstawie czytanych utworów (fragmentów) wskazuje specyficzne cechy (językowe i stylistyczne) prozy	REG

F		<p><i>Na wysokiej połoninie...</i>, Cz. Miłosz, <i>Dolina Issy</i> A. Chciuk, <i>Atlantyda</i> J. Strykowski, <i>Głosy z ciemności</i> M. Wańkowicz, <i>Ziele na kraterze</i> T. Konwicki, <i>Sennik współczesny</i></p> <p>K. Wierzyński, <i>Kufer</i>, Cz. Miłosz, <i>O wygnaniu</i> proponowane konteksty: fotografie i rysunki ukazujące krajobrazy kulturowe Kresów (z podręcznika)</p>	<ul style="list-style-type: none"> – *określa charakter przestrzeni wykreowanej w utworach – *przedstawia sposób portretowania ludzi, określania ich tożsamości, ich świata wewnętrznego, więzi międzyludzkich – *określa granice ojczyzn bohaterów Vincenza, Miłosza, Chciuka, Wańkowicza, Huellego (w sensie geograficznym i emocjonalnym) – *w języku czytanych utworów odnajduje elementy dialektów, zwłaszcza polszczyzny kresowej – *wskazuje regionalizmy, określa ich znaczenie i funkcje – *odnajduje romantyczne pochodzenie literackiego obrazu małej ojczyzny (np. <i>Pan Tadeusz</i> Mickiewicza) – odczytuje wiersz Wierzyńskiego <i>Kufer</i> jako wyznanie tułacza/emigranta – *wyjaśnia, czym jest idea regionalizmu i jakie znaczenie ma spotkanie kultur dla wspólnoty europejskiej – *krótko przedstawia nurt utraconych ojczyzn we współczesnej literaturze, podaje główne tematy i nastroje, nazwiska autorów, najważniejsze tytuły (na podstawie wiadomości z podręcznika) 	<p>Vincenza, Miłosza, Chciuka, Wańkowicza</p> <ul style="list-style-type: none"> – *wyjaśnia związek nurtu utraconych ojczyzn ze zmianami politycznymi po II wojnie światowej – *wyjaśnia, jakie znaczenia zawiera określenie „Kresy” i jaki ich obraz ukazują czytane fragmenty (interpretuje fragmenty i dokonuje syntezy, uogólnia; dostrzega m.in. idealizację, nostalgię, perspektywę dzieciństwa, scalanie obrazu, na który składają się przyroda, ludzie, tradycja, eksponowanie rodzinnej wspólnoty, tęsknota za utraconym rajem) – *odwołując się do poznanych utworów, przedstawia literacki obraz Kresów w utworach XIX-wiecznych (dokonuje syntezy materiału) – dostrzega w wierszu Wierzyńskiego obecność tradycji romantycznej (topos pielgrzymy) – *wymienia nazwiska najważniejszych autorów nurtu utraconych ojczyzn (na podstawie tekstów i wiadomości z podręcznika), wskazuje i krótko przedstawia ich „domowe ojczyzny” 	
O wyobrażeniu przeszłości – krytycznie	1 + *4	<p>W. Gombrowicz, <i>Trans-Atlantyck</i> (fragment lub *powieść czytana w całości)</p>	<ul style="list-style-type: none"> – analizuje i interpretuje wybrane fragmenty (np. z podręcznika) – wskazuje elementy parodii, groteski, satyry, określa, co jest przedmiotem krytyki pisarza – analizuje styl Gombrowicza pod kątem budowy zdań, określa jego charakterystyczne cechy (powtórzenia, „kresowy” szyk wyrazów) 	<ul style="list-style-type: none"> – *wskazuje mit sarmacki jako dziedzictwo polskiej przeszłości kształtujące wyobrażenie Polaków o sobie – *określa, jakie znaczenie dla krytycznego obrazu „kultury ojców” ma „sarmacka polszczyzna” Gombrowicza – *porównuje <i>Trans-Atlantyck</i> z <i>Panem</i> 	

		J. Jarzębski, <i>Dziedzic z Sandomierskiego</i>	<ul style="list-style-type: none"> – *w języku narratora dostrzega karykaturę; wskazuje nawiązania do polszczyzny sarmackiej, elementy kresowe – odwołując się do tekstu utworu, określa stosunek pisarza do przeszłości szlacheckiej – *określa, w jaki sposób elementy autobiograficzne w utworze łączą się z groteską, tworząc fantastyczną opowieść o Polakach w Argentynie – czyta ze zrozumieniem tekst Jarzębskiego o Gombrowiczu – *wyjaśnia, co to znaczy, że <i>literatura zafalszowała ziemianom ich obraz świata</i> (na podstawie czytanego tekstu), odnosi tę myśl do interpretacji <i>Trans-Atlantyku</i> 	<p><i>Tadeuszem</i> Mickiewicza i <i>Doliną Issy</i> Miłosa (lub innym utworem idealizującym przeszłość i obraz małej ojczyzny)</p> <ul style="list-style-type: none"> – *interpretuje <i>Trans-Atlantyka</i> jako polemikę ze szlachecko-romantyczną afirmacją polskości – *na podstawie <i>Trans-Atlantyku</i> określa, jak Gombrowicz rozumie etos szlachecki – *wykorzystuje wiadomości z tekstu Jarzębskiego do interpretacji utworu Gombrowicza 	MED
9. Literatura i egzystencja					
Powieść jako filozoficzna parabola	6–8	A. Camus, <i>Dżuma</i> (powieść czytana w całości)	<ul style="list-style-type: none"> – streszcza fabułę powieści i opisuje jej świat przedstawiony, wskazując paraboliczny charakter utworu – porównuje opisy Oranu i życia jego mieszkańców w czasie kolejnych etapów rozwoju epidemii, interpretuje zauważone zmiany – prezentuje i charakteryzuje bohaterów utworu, wyjaśnia, na czym polega ich samotność, odnosi ją do egzystencjalistycznej koncepcji bytu ludzkiego – uzasadnia, że bohaterowie <i>Dżumy</i> ukazują różne postawy ludzkie wobec zła, np.: <ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje filozofię życiową doktora Rieux i jej bohatera • przedstawia dylematy Ramberta i zachodzące w nim zmiany 	<ul style="list-style-type: none"> – na przykładach bohaterów powieści określa, czego doświadcza człowiek w zamkniętym świecie – wskazuje wojnę, okupację i obozy jako genezę koncepcji filozoficznej Camusa (obraz człowieka i jego cierpienia) – interpretuje <i>Dżumę</i> jako filozoficzną parabolę ukazującą tragizm ludzkiej egzystencji i postawy ludzkie wobec zła – *odnosi utwór do założeń filozofii egzystencjalistycznej, wskazuje w powieści jej kluczowe pojęcia (np. śmierć, samotność, wolność i uwięzienie), rozpoznaje obraz tragicznej egzystencji „człowieka absurda” itp. 	F

		<p>proponowane konteksty: sztuka: A. Giacometti, <i>Idący człowiek</i> film: przykładowe kadry z filmów, w których widoczny jest wpływ egzystencjalizmu (z podręcznika)</p> <p>*G. Herling-Grudziński, <i>Pieta dell'Isola</i> (fragm.)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia przemiany w światopoglądzie ojca Paneloux • w odniesieniu do postaci Tarrou wyjaśnia, czym jest wg Camusa „świętość” i czyste sumienie <p>– rozpoznaje paraboliczny charakter dżumy (choroby) opisaną w powieści (przy dostrzeżeniu realizmu jej opisów)</p> <p>– interpretuje motto powieści</p> <p>– określa przesłanie powieści</p> <p>– wskazuje byt człowieka i pytanie o sens i sposób jego życia jako przedmiot filozofii egzystencjalistycznej</p> <p>– ogólnie przedstawia najważniejsze założenia egzystencjalizmu Sartre’a</p> <p>– interpretuje dzieła sztuki, które kojarzy się z egzystencjalizmem; określa, jak ukazują człowieka i jakie prawdy o nim przedstawiają</p> <p>– *przedstawia i interpretuje świat bohatera opowiadania Herlinga-Grudzińskiego</p> <p>– dokonuje syntezy (na podstawie poznanych utworów literackich i innych dzieł sztuki z różnych epok): „Doznanie samotności, cierpienia i śmierci – jako uniwersalne doświadczenie egzystencjalne człowieka”; pisze rozprawkę lub *esej na ten temat</p>	<p>– przedstawia założenia filozofii egzystencjalistycznej, wskazując głównych jej twórców, np.: *Kierkegarda, *Heideggera, Sartre’a, Camusa; wymienia ważne dla niej pojęcia</p> <p>– podaje ogólne informacje o Camusie jako wielkim moralisście XX w., filozofie i pisarzu i jego najważniejszych utworach (na podstawie wiadomości z podręcznika)</p> <p>– określa klimat kultury europejskiej, w jakim zrodził się egzystencjalizm XX w. (na podstawie podręcznika)</p> <p>– określa, w jaki sposób filozofia egzystencjalistyczna wpłynęła na sztukę (literaturę, malarstwo, film)</p> <p>– *odczytuje rzeźbę Giacomettiego, wskazując cechy dzieła nasuwające skojarzenia z egzystencjalistyczną koncepcją człowieka (np. jakimi środkami została wyrażona izolacja i samotność ludzka)</p> <p>– *porównuje sposób ukazania tragizmu egzystencji człowieka w <i>Dżumie</i> i opowiadaniu Herlinga-Grudzińskiego</p> <p>– *na podstawie obu utworów przedstawia wykorzystanie motywu choroby jako metafory egzystencji człowieka (np. cierpiący, samotny, zamknięty w sobie – uwięziony)</p>	
Bilans Różewicza	4	T. Różewicz, <i>Spadanie..., W środku życia, Drewno</i>	<p>– interpretuje wiersze Różewicza, przywołując utwory wcześniej poznane (np. <i>Ocalony</i>) i ich kontekst historyczny, np.:</p> <ul style="list-style-type: none"> • określa, jakie znaczenie dla człowieka ma 	<p>– na podstawie znanych tekstów kultury przedstawia symbolikę góry i dołu w kulturze europejskiej</p> <p>– przedstawia motyw „pierwszego</p>	

		<p>proponowane konteksty:</p> <p>W. Blake, <i>Strącenie zbuntowanych aniołów</i> D. Bouts, <i>Piekło</i></p>	<p>świadomość istnienia stałych wartości, „góry” i „dołu”, obawa przed upadkiem moralnym</p> <ul style="list-style-type: none"> • wskazuje różnice znaczeniowe między „upadkiem” a „spadaniem” jako wyznaczniki obrazu człowieka różnych epok • określa właściwości języka poetyckiego Różewicza (analizuje dobór rzeczowników i znaczenia, w jakich występują, składnię zdań, obecność środków stylistycznych, frazeologię itp.) • odnajduje utarte zwroty językowe, frazeologizmy, schematy różnych wypowiedzi; interpretuje je jako kompromitację słów i wyrażeń, które zatraciły swoje znaczenia, pustosłowia, chaosu pojęciowego i moralnego, w jakim żyje współczesny człowiek <p>– przedstawia sytuację człowieka w świecie pozbawionym hierarchii wartości, ładu, trwałych znaczeń, kierunków dążenia, celu życia, Boga... itp.</p>	<p>upadku” (strącenia zbuntowanych aniołów) i jego kulturową interpretację; przywołuje zawierające go różne teksty kultury</p> <ul style="list-style-type: none"> – określa, jaką funkcję w poezji Różewicza pełni milczenie (cisza) – wskazuje przykłady konkretyzacji metafor, omawia ich funkcje – na podstawie czytanych wierszy oraz wiadomości z podręcznika określa, jaką ocenę kultury europejskiej zawarł poeta w swojej twórczości – dokonuje syntezy: Jak literatura różnych epok ukazywała „upadek człowieka” i związaną z nim koncepcję kondycji ludzkiej 	
Poezja wobec dylematów egzystencji	2+* 1	<p>S. Grochowiak, <i>Płonąca Żyrafa</i> W. Szymborska, <i>Obmyślam świat, Utopia, ***</i> [Nicość...]</p>	<ul style="list-style-type: none"> – czyta i interpretuje wiersze, wskazując odniesienia do filozofii egzystencjalizmu, np.: interpretuje stan śmierci, w jakim znajduje się podmiot liryczny wiersza Bursy (określa przedstawione w ten sposób doświadczenie egzystencjalne) – odnajduje motywy i formy w sztuce, do których nawiązuje wiersz Grochowiaka i tytuł tomu <i>Menuet z pogrzebaczem</i> – określa, jaką funkcję pełnią w wierszu Grochowiaka motywy brzydoty 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia termin „turpizm” (znaczenie, pochodzenie, *przedstawia związaną z nim polemikę poetów) – interpretuje wiersz Grochowiaka w kontekście filozofii egzystencjalizmu – rozpoznaje filozoficzny kontekst czytanych wierszy Szymborskiej (np. dialektyka jako sztuka poszukiwania prawdy, poglądy na zmienność i trwanie, istnienie i nicość itp.) – odczytuje sprzeciw wobec śmierci 	F

		<p>proponowane konteksty: S. Balbus, <i>Poetycki warsztat Szyborskiej...</i></p> <p>malarstwo: S. Dali, <i>Płonąca żyrafa</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> – opisuje kondycję ludzką w ujęciu Grochowiaka – ocenia „drugie wydanie świata” w wierszu Szyborskiej – wskazuje i formułuje pytania (problemy) filozoficzne obecne w wierszach Szyborskiej – opisuje właściwości języka poetyckiego Szyborskiej (gry znaczeniami wyrazów, wykorzystanie podobieństw brzmieniowych, rozbijanie frazeologizmów itp.) – w wierszach Szyborskiej rozpoznaje ironię, sarkazm, parodię; określa ich funkcje – czyta ze zrozumieniem fragment eseju Balbusa – analizuje język poetycki czytanych wierszy pod kątem słownictwa (np. powtarzające się rzeczowniki i czasowniki), składni, obecności potocyzmów i poetyzmów, wymieszania konwencji i stylów 	<p>zawarty w wierszach poetki</p> <ul style="list-style-type: none"> – podaje ogólne informacje o autorach czytanych wierszy (na podstawie podręcznika) – *na podstawie statystycznej analizy słownictwa określa tematykę i problematykę różnych nurtów poezji współczesnej (bierze pod uwagę np. wiersze z podręcznika, teksty piosenek młodzieżowych i inne grupy tekstów) – odczytuje i *interpretuje dzieła malarskie reprezentujące nurt egzystencjalistyczny w sztuce 	F
10. Teatr groteski: rewolucja i absurd					
Współczesny Everyman – czyli człowiek „umarły za życia”	2–3 +*1	*T. Różewicz, <i>Kartoteka</i> (fragmenty lub całość)	<ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje bohatera <i>Kartoteki</i>, interpretuje jego bierność, brak imienia, wieku, zawodu itp. – określa, jak bohater <i>Kartoteki</i> postrzega swoje życie (zestawia jego świadomość ze świadomością podmiotu lirycznego wierszy Różewicza) – *interpretuje postać bohatera jako współczesnego Everymana, wyjaśnia to określenie – *określa rolę chóru w <i>Kartotece</i>, porównując go do chóru teatru antycznego – *interpretuje tytuł dramatu 	<ul style="list-style-type: none"> – porównuje kreację bohatera <i>Kartoteki</i> z tradycyjną rolą bohatera dramatu – *w konstrukcji bohatera rozpoznaje biografię pokolenia wojennego, wskazuje jego doświadczenia, dylematy moralne, kompleksy itp. istniejące w świadomości bohatera, wprowadza kontekst podmiotu lirycznego wierszy Różewicza – *wyjaśnia, dlaczego bohater jest „umarły za życia” – *przedstawia swoją interpretację teatralnej koncepcji dramatu 	

			<ul style="list-style-type: none"> – *uzasadnia, iż <i>Kartoteka</i> jest dramatem otwartym 	<ul style="list-style-type: none"> – *określa źródła deformacji świata przedstawionego w dramacie (istnieje on w świadomości i podświadomości bohatera) – *wyjaśnia, czym był teatr absurdu lat 50., wymienia głównych twórców i ogólne założenia nurtu, wiąże go z egzystencjalizmem 	MED
Za co kochamy Mrożka...	5	<p>S. Mrozek, <i>Tango</i> (utwór czytany w całości)</p> <p>T. Nyczek, [„<i>Tango</i>” <i>Sławomira Mrożka – sztuka polska i uniwersalna</i>]</p>	<ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje przestrzeń sceniczną dramatu, wygląd, zachowanie i język bohaterów, – określa ukazany w ten sposób obraz świata – zestawia poglądy na kulturę przedstawicieli trzech pokoleń ukazanych w dramacie – wyjaśnia, jak ukazany jest motyw buntu pokoleniowego – określa, jaką rolę odgrywa w dramacie motyw ślubu (odnosi go do tradycji literackiej) – wyjaśnia przyczyny klęski Artura – charakteryzuje postawę i poglądy Edka, określa jego rolę w dramacie – ocenia postawy reprezentowane przez postacie sceniczne (np. Artura, Edka, Eugeniusza, Stomila i Eleonory) – odczytuje <i>Tango</i> jako: <ul style="list-style-type: none"> • dramat o źródłach tyranii • obraz egzystencjalnych problemów człowieka współczesnego • dramat o przemianach kulturowych – dokonuje syntezy: „Funkcjonowanie motywu tańca w literaturze różnych epok (powtórzenie i zebranie materiału) – czyta ze zrozumieniem literaturę naukową (fragment książki T. Nyczka) 	<ul style="list-style-type: none"> – rozpoznaje w dramacie cechy tragikomedii rodzinnej – wskazuje elementy konwencji groteskowej i określa jej funkcje – *wyjaśnia określenie „teatr groteski” – odnosząc je do <i>Tanga</i> – wyjaśnia, czym jest purnonsens, ilustrując go przykładami z dramatu Mrożka – *kojarzy postać Edka oraz jego relacje z innymi postaciami z wydarzeniami historycznymi ostatnich kilkudziesięciu lat – wyjaśnia, jaką funkcję w dramacie pełni motyw tanga, *odnosząc go do recepcji kulturowej tego tańca – wykorzystuje tezy i informacje z eseju Błońskiego do interpretacji postaci dramatu i reprezentowanych przez nie postaw – przygotowuje samodzielną prezentację z wykorzystaniem materiałów ilustracyjnych: „Funkcjonowanie motywu tańca w literaturze różnych epok” 	MED
11. Poezja, która ocala					
Klasycyzm i	1	L. Staff, <i>Problemy</i> ,	– wyjaśnia pojęcia: klasycyzm, klasyk,	– wyjaśnia, na czym polegają przemiany	

harmonia		<i>Człowiek, Wiosna</i>	<ul style="list-style-type: none"> klasycy, dostrzegając ich wieloznaczność – analizuje i interpretuje czytane wiersze – określa ich nastrój i wskazuje tworzące go środki poetyckie – analizuje budowę wersyfikacyjno-składniową utworów, słownictwo, środki stylistyczne, wskazuje ich związek z klasycznym wzorcem poezji – określa postawę poetycką wpisaną w wiersze Staffa – przedstawia obraz człowieka ukazany w późnej poezji Staffa – dostrzega obecność toposów wiosny oraz ogrodu i wyjaśnia ich znaczenie 	<ul style="list-style-type: none"> postawy poetyckiej L. Staffa (syntezuje wiedzę o twórczości Staffa) – rozpoznaje obecność tradycji klasycznej w twórczości Staffa (na podstawie czytanych wierszy) 	F
Polak patrzy na mury getta i tragedię narodu żydowskiego	1	<p>Cz. Miłosz, <i>Campo di Fiori</i></p> <p>Proponowane konteksty: muzyka: M. Ptaszyńska, <i>Holocaust Memorial Cantata</i> do poematu L.W. Hedleya</p>	<ul style="list-style-type: none"> – interpretuje wiersz, odnajdując w nim literackie świadectwo Holokaustu – określa funkcję powiązania dwóch planów czasowych w wierszu Miłosza – interpretuje sens „morałów” wskazanych w wierszu Miłosza oraz odautorskiej refleksji o „samotności ginących” – w świetle wiersza określa wskazane przez Miłosza zadanie poety i poezji – *porównuje sposób ukazania tragedii narodu żydowskiego w wierszu Miłosza i <i>Balldach i romansach</i> Broniewskiego (np. zarysowaną perspektywę i przestrzeń poetycką, ukazanych bohaterów, sytuację liryczną, „ja” liryczne, formę podawczą i przynależność gatunkową utworów, ukształtowanie języka artystycznego) 	<ul style="list-style-type: none"> – interpretuje czytany utwór, wykorzystując wiadomości na temat Holokaustu (z lekcji historii i różnych źródeł) – przeprowadza analizę i pogłębioną interpretację wiersza Miłosza, opisuje jego kompozycję, ukształtowanie języka artystycznego, funkcję środków stylistycznych itp. – odczytuje wiersz Miłosza jako świadectwo ciągłości historycznego doświadczenia ludzi – *ocenia, w jaki sposób polscy pisarze traktowali (i poruszali) kwestię odpowiedzialności za eksterminację narodu żydowskiego 	MED
Poeta w świecie kultury i historii	3+* 1	Cz. Miłosz, <i>Świat (poema naiwne): Wiara, Nadzieja, Miłość,</i>	<ul style="list-style-type: none"> – dokonuje analizy i interpretacji poznanych wierszy Miłosza – określa, kim jest podmiot liryczny czytanych wierszy i jakie są jego relacje z autorem (z tej 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia terminy: liryka roli, monolog „persony” lirycznej; odnosi je do formy podawczej czytanych wierszy – określa, na czym polega oszczędność 	E

		<p>*St. Ign. Witkiewicz, <i>Przedmieście,</i> <i>Który skrzywdziłeś,</i> <i>Zakłęcie</i></p>	<p>perspektywy ocenia przedstawione w wierszach poglądy)</p> <ul style="list-style-type: none"> – omawia filozoficzne przesłanie wierszy z cyklu <i>Świat (poema naiwne)</i> – wskazuje, w czym poeta upatruje ocalenia wartości, ładu, człowieczeństwa – opisuje język poetycki Miłosza, wskazuje jego stałe cechy (np. posługiwanie się obrazowym przykładem, aforystyczność, stosowanie epitetów i metafor, przejrzystość składni) – wskazuje i interpretuje krajobrazy (przestrzeń poetycką) w różnych wierszach Miłosza, dostrzega odniesienia do kulturowego motywu „ogrodu” i „cementarza” – w wierszu <i>Zakłęcie</i> wskazuje „powszechne idee” ustanowione przez rozum; wyjaśnia klasyczne pojęcie „rozumu” jako mocy tworzenia wartości i przeciwstawiania się rozpaczy – rozpoznaje i komentuje ironię obecną w wierszu <i>Zakłęcie</i> – wskazuje toposy i nawiązania kulturowe obecne w czytanych wierszach i określa ich funkcje – określa, jak Miłosz pojmuje zadania poety w rzeczywistości totalitaryzmu i zniewolenia (obrona wartości) – wyjaśnia, dlaczego po II wojnie światowej polska literatura rozwijała się na emigracji; *podaje nazwiska najważniejszych jej przedstawicieli 	<p>formy poetyckiej w wierszach Miłosza i jaka jest jej funkcja</p> <ul style="list-style-type: none"> – przedstawia relacje między „naiwną” formą wierszy z cyklu <i>Świat</i> a ich doniosłym przesłaniem filozoficznym – na przykładach czytanych wierszy wyjaśnia, na czym polega nowa technika poetycka Miłosza (równorzędność warstwy realistycznej, opisowej i symbolicznej utworu) – tłumaczy na czym polega postawa ironiczna w wierszach Miłosza (na konkretnych przykładach) – na podstawie czytanych wierszy określa, jakich wartości poszukuje Miłosz w tradycji kultury – przedstawia, jak Miłosz postrzega historię i jak pojmuje odpowiedzialność moralną człowieka (także na podstawie poznanych wcześniej wierszy poety; synteza materiału) – interpretuje wiersz <i>Który skrzywdziłeś</i> w kontekście utworów z różnych epok ukazujących tyrana (np. <i>Makbet</i>, III część <i>Dziadów</i>) – szerzej przedstawia moralistyczny charakter poezji Miłosza, wskazując jego klasyczne fundamenty – *podaje najważniejsze informacje o literaturze emigracyjnej, ocenia znaczenie „Kultury” paryskiej (na podstawie informacji z podręcznika) 	
	3	<p>Z. Herbert, <i>Tamaryszek,</i> <i>Apollo i Marsjasz,</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> – analizuje i interpretuje czytane wiersze Herberta – identyfikuje podmiot liryczny wiersza 	<ul style="list-style-type: none"> – interpretuje wiersz Herberta, sytuując go w kontekście historycznym, kulturowym, filozoficznym 	

	<p><i>Powrót prokonsula,</i> <i>Przesłanie Pana Cogito,</i> <i>Potęga smaku</i></p> <p>proponowane konteksty: Z. Kubiak, <i>Pożegnanie dzieciństwa</i> (fragm.) sztuka: <i>Głowa woźnicy,</i> rzeźba z Akropolu <i>Poliklet, Doryforos</i> <i>Myron, Dyskobol</i> Michał Anioł, <i>Dawid</i></p>	<p><i>Tamaryszek</i> jako poetę; wskazuje jego nowe powinności</p> <ul style="list-style-type: none"> – określa, jak Herbert postrzega zadania poety wobec ludzkich cierpień, wskazuje kontekst historyczny tych poglądów – wyjaśnia określenie „poetyka kontemplacji” i odnosi je do wiersza <i>Tamaryszek</i> oraz do innych utworów Herberta (*a także innych poetów, np. Staffa) – określa funkcję kostiumu antycznego w wierszu <i>Powrót prokonsula</i>, wskazuje dawne ideały i wartości, które zostały w ten sposób przywołane, określa, jakie jest ich miejsce (zdaniem poety) we współczesnym świecie – przedstawia bohatera lirycznego wiersza <i>Przesłanie Pana Cogito</i>, wskazuje jego kartezyjański rodowód – na podstawie <i>Przesłania...</i> przedstawia poetyckie credo Herberta jako współczesnego moralisty – wyjaśnia, na czym polega heroizm moralny i tragizm Herbertowskiego Pana Cogito – wyjaśnia, dlaczego „smak” okazuje się kategorią etyczną (z jakimi wartościami się wiąże) – wskazuje i interpretuje nawiązania kulturowe obecne w czytanych utworach – *określa dziedzictwo kulturowe obecne w czytanych wierszach (nawiązania „śródziemnomorskie”, przywoływane dzieła sztuki itp.) – czyta ze zrozumieniem fragment eseju Kubiaka – dokonuje syntezy: na podstawie znanych utworów i dzieł sztuki uzasadnia, że antyk i 	<ul style="list-style-type: none"> – prezentuje informacje o życiu i twórczości Herberta (zakres wiadomości z podręcznika) – wyjaśnia, co to znaczy, że w wierszach Herberta klasycyzm jest znakiem postawy moralnej – na przykładzie czytanej wiersza wyjaśnia, jak Herbert nawiązuje do tradycji kultury i jak ją reinterpretuje – interpretuje postać Pana Cogito jako obraz problemów moralnych współczesnego intelektualisty – na podstawie poznanych (także wcześniej) wierszy określa, jak Herbert wykorzystuje dziedzictwo przeszłości kulturowej (synteza) – dokonuje syntezy: wymienia poetów XX w., których określa się mianem klasyków, wskazuje w jaki sposób nawiązywali do wzorców i ideałów klasycznych; wyjaśnia, w jaki sposób postawa klasyczna była odpowiedzią na zagrożenia współczesności – *przygotowuje prezentację na temat trwałej obecności nurtu klasycznego w kulturze europejskiej (dokonuje syntezy materiału), wykorzystuje utwory poznane na lekcjach polskiego w liceum i lektury własne, oraz materiał ilustracyjny 	
--	--	---	--	--

			<p>mito greckie stanowią wciąż żywe źródło kultury śródziemnomorskiej</p>			
Etyka, estetyka i etykieta językowa	1		<p>– rozróżnia pojęcia: etyka mowy, estetyka mówienia, etykieta językowa; odnosi je do właściwych aspektów wypowiedzi</p> <p>– określa, w jakich sytuacjach można użyć wskazanych aktów mowy</p> <p>– rozpoznaje nawiązania do estetyki mówienia i etyki mowy w czytanych wierszach (np. Staffa, Miłosza i Herberta)</p>	<p>– wyjaśnia (definiuje) terminy: etyka mowy, estetyka mówienia, etykieta językowa;</p> <p>– wyjaśnia różnice między stosownością i skutecznością wypowiedzi (na przykładach)</p>		
12. Poezja wiary						
Spotkania z Bogiem	3 + *1	<p>J. Twardowski, <i>za szybko, samotność, przezroczystość, szukam</i></p> <p>oraz wybór wierszy innych autorów XX w., np.:</p> <p>*J. Liebert, <i>Jeździec, Koguty</i>,</p> <p>*A. Kamińska, <i>Odejsie Hioba</i>,</p> <p>J.St. Pasierb,</p> <p>*<i>Genesis</i></p> <p>proponowane konteksty: sztuka: Michał Anioł, <i>Stworzenie Adama</i></p>	<p>– interpretuje wskazane wiersze:</p> <ul style="list-style-type: none"> • określa, jakie treści i przeżycia zawiera współczesna „poezja wiary” (świadczenie osobistych spotkań z Bogiem, ukazywanie obecności tego, co nadprzyrodzone, poczucie sensu istnienia itp.) • charakteryzuje relacje między nadawcą (ja) i odbiorcą (Ty – Bóg) w czytanych wierszach; określa jaką funkcję pełni przyjęta w wielu wierszach stylistyka rozmowy • określa literackie (stylistyczne) sposoby ukazania sfery sacrum • opisuje język artystyczny czytanych utworów, wskazuje środki stylistyczne (np. apostrofy, powtórzenia, paradoksy, epitety itp.) i określa ich funkcje w omawianych utworach • odnajduje postawę afirmacji świata istniejącego niezależnie od człowieka <p>– przedstawia relacje między wiedzą a wiarą w wierszach Twardowskiego</p> <p>– określa, na czym wg Twardowskiego polega autentyczna świętość</p>	<p>– wskazuje starotestamentowe źródło motywu rozmowy człowieka z Bogiem, interpretuje sposób jej ujęcia w poezji współczesnej</p> <p>– przedstawia chrześcijańskie rozumienie Słowa, zestawia je ze znaczeniem słowa poetyckiego</p> <p>– interpretuje czytane utwory w kontekście filozoficznym (św. Augustyn i św. Tomasz, dzieła mistyków hiszpańskich, Pascal, personalizm)</p> <p>– *krótko przedstawia najważniejsze informacje na temat filozofii personalistycznej</p> <p>– *wyjaśnia, jak personaliści rozumieli pojęcie osoby i odnosi je do poezji współczesnej</p> <p>– *wskazuje naukę św. Tomasza jako podstawę personalistycznego rozumienia człowieka</p> <p>– w czytanych wierszach odnajduje paradoksy, określa ich funkcję w nazywaniu Niewyraźnego</p> <p>– przedstawia koncepcję człowieka</p>	F	F

		<p>muzyka: H.M. Górecki, <i>III Symfonia „Symfonia pieśni żałobnych”</i> op. 36, cz. II</p> <p>L. Kołakowski, <i>Odwet sacrum w kulturze świeckiej</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> – opisuje przeżycia duchowe i doświadczenia egzystencjalne, o których mówi Twardowski, – charakteryzuje postać podmiotu lirycznego jako człowieka, który doświadcza obecności Boga – opisuje język poetycki Twardowskiego (np. określa funkcję wyrazów pochodzących z języka potocznego, nadawanie cech fizycznych rzeczownikom abstrakcyjnym, stylizację litanijną itp.) – *charakteryzuje podmiot liryczny wierszy Lieberta – *wyjaśnia sens symbolu koguta na niebie, a także symbolikę kolorów w wierszach Lieberta – *określa, w jaki sposób Kamieńska ukazuje postać Hioba (odchodzi szczęśliwy) – przedstawia ukazaną przez poetkę zależność między cierpieniem a szczęściem – *wskazuje i interpretuje podwójne nawiązanie w wierszu Genesis: do opisu stworzenia człowieka i do dzieła Michała Anioła – czyta ze zrozumieniem fragment prozy Kołakowskiego 	<ul style="list-style-type: none"> stworzoną przez mistyków; odnosi ją do poezji Kamieńskiej – wymienia trzy porządki (ciała, umysłu i miłości) opisane przez Pascala, odnosi je do poezji Twardowskiego – podaje podstawowe informacje o życiu i twórczości Twardowskiego – w czytanych wierszach dostrzega nawiązania do postaci i motywów biblijnych (np. Hiob, Pieta, Genesis), wyjaśnia, na czym polega ich reinterpretacja i jakie prawdy ukazują – interpretuje dzieła sztuki nawiązujące do motywów religijnych, określa w jaki sposób środkami malarskimi artyści przedstawiają sferę sacrum oraz relacje człowieka i Boga – przedstawia najważniejsze informacje na temat Kołakowskiego (z podręcznika) 	F
Przesłanie Jana Pawła II	1	Jan Paweł II, <i>Pamięć i tożsamość</i>	<ul style="list-style-type: none"> – podaje informacje o życiu, działalności i twórczości Jana Pawła II – wyjaśnia, czym jest według Jana Pawła II pamięć historyczna – przedstawia refleksje Jana Pawła II na temat kondycji ludzkiej, źródła zła, odpowiedzialności ludzkiej, wspólnotą Europy oparta na chrześcijańskich korzeniach – wyjaśnia, jak papież rozumie pojęcie narodu 	<ul style="list-style-type: none"> – przedstawia podstawowe założenia katolickiej nauki społecznej – wyjaśnia, jakie miejsce w nauce Papieża zajmuje biblijna Księga Rodzaju 	

13. Więcej niż sztuka – Białoszewski i duch eksperymentu					
Białoszewski – poeta „osobny”. Donosy rzeczywistości	3–4	<p>M. Białoszewski, <i>Szare eminencje zachwytu,</i> <i>Sprawdzone sobą,</i> <i>Obierzyny (2)</i></p> <p><i>wywód jestem 'u,</i> <i>namuzowywanie,</i></p> <p><i>Ja stróż latarnik</i> <i>nadaję z mrówkowca,</i></p> <p><i>Śmierć</i></p> <p>proponowane konteksty: R. Opałka, <i>Detale,</i></p> <p>J. Sławiński, <i>Być sobie jednym</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> – analizuje i interpretuje utwory Białoszewskiego – określa świat poetycki jego wierszy (przestrzeń, ludzi, przedmioty, działania będące przedmiotem namysłu i poetyckiego opisu) – wyjaśnia, dlaczego poezję Białoszewskiego zalicza się do nurtu lingwistycznego – tłumaczy, czym jest lingwistyka (językoznawstwo), co stanowi przedmiot jej badań – na podstawie czytanych wierszy wskazuje „gry z językiem” i eksperymenty Białoszewskiego prowadzące do stworzenia własnego języka poetyckiego – określa, jak język Białoszewskiego zmienia sposób widzenia rzeczywistości (odkrywanie rzeczy zwykłych, uwznioślanie codzienności, fascynacja banałem i szczegółem codzienności, metamorfozy zwykłych przedmiotów itp.) – przedstawia, jaki był stosunek Białoszewskiego do tradycji poetyckiej (wskazuje preferowanie poezji wygłoszanej) – analizując wskazane utwory, określa, na czym polegały „epifanie” (ośnienia) Białoszewskiego – przywołując konkretne utwory, wyjaśnia, dlaczego Białoszewski bywa nazywany „poetą rupieci” – *wskazuje zbieżność „eksperymentów” Białoszewskiego z kierunkami poszukiwań neoawangardy zachodniej lat 60. (np. obserwowanie życia codziennego, zwykłych 	<ul style="list-style-type: none"> – przedstawia informacje o życiu i twórczości Białoszewskiego, w tym również o jego poszukiwaniach teatralnych, Teatrze Osobnym itp. (zakres wiadomości z podręcznika, w tym fragment wspomnień Sobolewskiej) – wyjaśnia termin „poezja lingwistyczna”, odnosząc go do Białoszewskiego i *innych poetów XX w. – analizuje specyficzne dla Białoszewskiego środki językowe (np. „rozbijanie” słów, zamianę kategorii gramatycznych, dopisywanie nowych końcówek, kojarzenie słów odległych znaczeniowo na podstawie podobieństwa brzmieniowego, wprowadzanie instrumentacji głoskowej, wytrącanie słów z ich naturalnego kontekstu) – określa, jaką rolę odgrywa zapis i kształt graficzny wiersza (segmentacja tekstu, krótkie wersy, wcięcia, odstępy itp.) – wyjaśnia słowo „epifania” i określa, jaki efekt wywołuje odniesienie go do „ośnień” banalnymi rzeczami codziennymi – *przywołuje role przedmiotów w teatrze Białoszewskiego (na podstawie wiadomości z podręcznika) – *wyjaśnia, czym był Teatr Osobny i w jaki sposób eksperymenty teatralne wynikały z pojmowania przez Białoszewskiego roli słowa (sztuki) – *wskazuje działanie artystyczne (sam 	

			<p>sytuacji, działania artystyczne, happeningi, komponowanie utworu ze „strzępów” rzeczywistości)</p> <ul style="list-style-type: none"> – określa, w jaki sposób Białoszewski mówi o sprawach egzystencjalnych: życiu, śmierci – przedstawia obraz śmierci w wierszu Białoszewskiego na tle kulturowej tradycji motywu – czyta ze zrozumieniem tekst Sławińskiego – na podstawie analizy wskazanych wierszy określa, czym dla Białoszewskiego jest wiersz i pisanie poezji 	<p>proces powstawania dzieła) jako przedmiot sztuki twórców neoawangardy na Zachodzie, podaje przykłady</p> <ul style="list-style-type: none"> – *wyjaśnia, w jaki sposób twórcy neoawangardy włączali do swych utworów elementy rzeczywistości (np. muzyka konkretna Cage’a, odgłosy rzeczywistości w wierszach Białoszewskiego) – dokonuje syntezy: przedstawia Białoszewskiego jako poetę na tle tradycji literackiej (różnych koncepcji poety) 	
Język jako system znaków	1		<ul style="list-style-type: none"> – opisuje język jako system znaków – rozróżnia systemy znaków jednoklasowe i dwuklasowe (podaje przykłady) – wyjaśnia, na czym polega konwencjonalność znaków językowych – określa, jaką rolę w języku (jako systemie) odgrywa gramatyka 	<ul style="list-style-type: none"> – opisuje język jako system znaków na tle innych języków (kodów) 	
14. Przygoda z wolnością – młoda literatura przełomu lat 80. i 90.					
Człowiek ponowoczesny w poezji „barbarzyńców”	2	<p>M. Świetlicki, <i>Dla Jana Polkowskiego</i>, *M. Biedrzycki, <i>Akslop</i> *J. Podsiadło, <i>Don't leave me</i></p> <p>proponowane konteksty: sztuka: P. Campus, <i>Trzy przejścia</i>,</p>	<ul style="list-style-type: none"> – czyta i interpretuje wiersze poetów współczesnych – określa wpisana w wiersze postawę wobec rzeczywistości, obowiązków społecznych i obywatelskich itp., wyjaśnia, na czym polegał ich bunt wobec obowiązujących kanonów – rekonstruuje portret człowieka ponowoczesnego ukazany w wierszu Świetlickiego, jego stosunek do obowiązków obywatelskich, świąt narodowych itp. – przedstawia problemy i tematy interesujące 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, dlaczego do młodych poetów i pisarzy przylgnęła nazwa „barbarzyńcy” oraz jakie sensy się w niej kryją (jaką postawę artystyczną sygnuje to słowo) – wyjaśnia, czym jest „poezja niewolników”, o której mowa w wierszu Świetlickiego, *określa, o jaki rodzaj niewoli chodzi – *przedstawia i ogólnie prezentuje środowisko „bruLionu” (nonkonformizm, kontestacja literatury obywatelskiej, prowokacja artystyczna i 	

		<p>A. Warhol, <i>Marlin Monroe</i></p> <p>architektura: hotel Jan III Sobieski,</p>	<p>młode pokolenie twórców oraz przez nie odrzucane</p> <ul style="list-style-type: none"> – na podstawie czytanych wierszy określa jak pokolenie „bruLionu” rozumie „bycie poetą” – w czytanych wierszach wskazuje i interpretuje elementy prowokacji artystycznej i obyczajowej – wyjaśnia (ogólnie), równoważne terminy: postmodernizm i ponowoczesność – wyjaśnia określenie „literatura trzeciego obiegu” – * podaje przykłady funkcjonowania kultury alternatywnej (np. „Pomarańczowa Alternatywa”, art-ziny, graffiti, sztuka komputerowa) 	<p>obyczajowa, „ulubione” lektury, odrzucenie symboliki romantycznej – zwrot ku kulturze masowej itp.)</p> <ul style="list-style-type: none"> – w czytanych wierszach wskazuje wpływy języka komunikacji masowej lub „języka ulicy” – *wyjaśnia, jaką diagnozę postawił kulturze i historii Fukuyama (ogólnie, zakres wiadomości z podręcznika) – przedstawia ogólny, syntetyczny obraz „człowieka ponowoczesnego”, przywołuje odpowiednie cytaty z omawianych wierszy 	<p>MED</p> <p>F</p>
<p>Uciekinierzy z historii F</p>	<p>1–2 F</p>	<p>*fragmenty wybranych utworów prozy współczesnej, np.:</p> <p>P. Huelle, <i>Weiser Dawidek</i></p> <p>A. Stasiuk, <i>Ptak</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> – *czyta i interpretuje wskazane fragmenty prozy polskiej lat 90. – *określa, jaki wpływ na ludzkie losy wywarła historia i w jaki sposób doświadcza ona bohaterów czytanych utworów – *wskazuje problemy egzystencjalne i społeczne ukazane w czytanych fragmentach – *wskazuje rozluźnienie rygorów powieści (poszukiwania kompozycyjne) – *określa, na czym polega „lokalność” każdego z czytanych fragmentów (identyfikuje ją pod względem geograficznym, kulturowym, społecznym) 	<ul style="list-style-type: none"> – *prezentuje najważniejszych twórców prozy lat 90. i ich głośne utwory – *wymienia najważniejsze nazwiska i dzieła współczesnej prozy światowej (wskazane w podręczniku) – *wymienia najważniejsze cechy dzieła postmodernistycznego 	
<p>Powtórzenie i zebranie materiału klasy III</p>	<p>2–4</p>		<ul style="list-style-type: none"> – prezentuje w ujęciu syntetycznym zagadnienia literackie i kulturowe omówione w klasie III 	<ul style="list-style-type: none"> – prezentuje w sposób pogłębiony zagadnienia literackie i kulturowe omówione w klasie III 	